Priesterbroederschap St. Pius X

Informatieblad

De Revolutie uitgelegd aan jonge mensen
door mgr. de Ségur — 3

Interview met pater Groche
door pater Daniels — 8

Pacendi dominici gregis
H. Pius X — 14

Brief aan ouders
Pater Alain Lorans — 17

De gaven van de H. Geest
Dr. C.F. Pauwel O.P. — 20

Th. van Aquino
Het wezen van geluk — 24

Geestelijk leven — 27

nr. 187

september 2003

verschijnt maandelijks
behalve aug. en jan.
Afgiftekantoor: 2000 Antwerpen 1
Erkenning: P206540

Priesterbroederschap St. Pius X
Informatieblad

Geachte lezers,

Iedereen weet dat de constitutie van de Europese Unie noch een gebed noch een geloofsbelijdenis is. Van het begin af aan was daarom duidelijk dat de politici weinig rekening zouden houden met de verwachtingen van de katholieke Kerk en van de gelovigen. Zeker zou een aanroeping van de Allerheiligste Drievuldigheid de preambule niet sieren. Toch is iedereen er van uit gegaan, dat tenminste in het algemeen de naam van God genoemd zou worden - wat ook voor de andere christenen, joden en moslims betekenis heeft. De reden voor een 'invocatio Dei' zou geweest zijn om de mensen er aan te herinneren, dat zij schepselen zijn, dat zij niet zelf almachtig zijn, dat er een God boven hen staat en dat alle wereldlijke macht grenzen heeft en verantwoording moet afleggen aan de Heer van het leven.

De Griekse constitutie van 1952 begint "in de Namen van de heilige, ondeelbare Drievuldigheid", en legt daarna de voorrang van de Orthodoxie vast: "De in Griekenland heersende godsdienst is die van de Oosters Orthodoxe Kerk van Christus". De constitutie van Ierland van 1941 begint met de aanroeping van de "Allerheiligste Drievuldigheid, oorsprong van alle autoriteit", en in de Poolse constitutie wordt "God, de bron van de waarheid, de gerechtigheid, de goedheid en de schoonheid" genoemd. De Duitse grondwet stelt de "verantwoording aan God en de mensen" voorop. Alleen Frankrijk, geïnspireerd door de idealen van de Franse Revolutie, definiëert zichzelf als een "ondeelbare, gelaïciseerde, democratische en sociale republiek".

In de EU Conventie, die het ontwerp voor de Europese Constitutie aan de verschillende regeringen overhandigde, was een vermelding van de naam van God niet realiseerbaar. De katholieke Kerk had er, anders dan bij de opstelling van de Charta van de grondrechten, deze keer voor gestreden. De christen-democraten waren het m.b.t. dit doel wonderbaarlijk eens, spanden zich in voor de opname van de naam van God in de constitutie. Maar de gelaïciseerde krachten waren tenslotte te sterk en behaalden de eerste zege.

Gewoon de historische waarheid volgend had eigenlijk niet slechts de naam van God genoemd moeten worden maar ook de bijdrage van het christendom. Gedurende zeker twintig eeuwen heeft het christendom de samenleving en de waarden in de landen van de huidige EU bepaald. Dankzij de Kerk ontstonden in de kloosters de eerste grote scholen. Dank zij de Kerk werden daar de eerste grote bibliotheken ingericht. Dank zij de Kerk was er in Europa al heel vroeg een gezondheidszorg die men elders niet kon vinden… Nog vandaag profiteren wij van die aanwinsten: Al denken wij alleen maar aan de meerstemmige muziek en het bier die wij te danken hebben aan de kennis van de kloosterlingen. Het zou niet meer dan een billijke eerbetuiging aan de eigen geschiedenis geweest zijn, als de leden van de conventie de bijdrage van de Griekse filosofie, het Romeinse recht en van het christendom genoemd zouden hebben. In plaats daarvan is in de preambule nu gereduceerd melding gemaakt van de "culturele, religieuze en humanistische overlevering van Europa". De tweede zege voor de vijanden van het christendom.

Waar zal het Europa naar toe gaan dat geen hogere instantie meer kent? Waar kan onze maatschappij - voor wie macht uitgaat van de meerderheid – zich op oriënteren? De nieuwe conventie berust op een humanisme dat omschreven wordt als "gelijkheid van alle mensen, vrijheid, voorrang van de ratio" – dingen die alle vrijmetselaars zonder enig bezwaar kunnen ondertekenen. De conventie legt de nadruk op de centrale positie van de mens en brengt naar voren dat zijn rechten onschendbaar en onvervreemdbaar zijn. Als waarden van de Unie worden genoemd, "menselijke waardigeid, gelijkheid, democratie", verder "pluralisme, tolerantie, gerechtigheid, solidariteit", voorts de plicht tot "bescherming van de mensenrechten en de strijd tegen discriminatie".

Tegen deze achtergrond willen wij in dit nummer en de volgende een serie artikelen publiceren over de Revolutie. Op aanschouwelijke, diepgaande en interessante wijze legt mgr. Ségur uit waarin de Revolutie een aanval is op God en het geloof en doet een heel duidelijk licht schijnen over de Europese gebeurtenissen van de laatste maanden.

Pater Jürgen Wegner

De Revolutie

uitgelegd aan jonge mensen

mgr. de Ségur

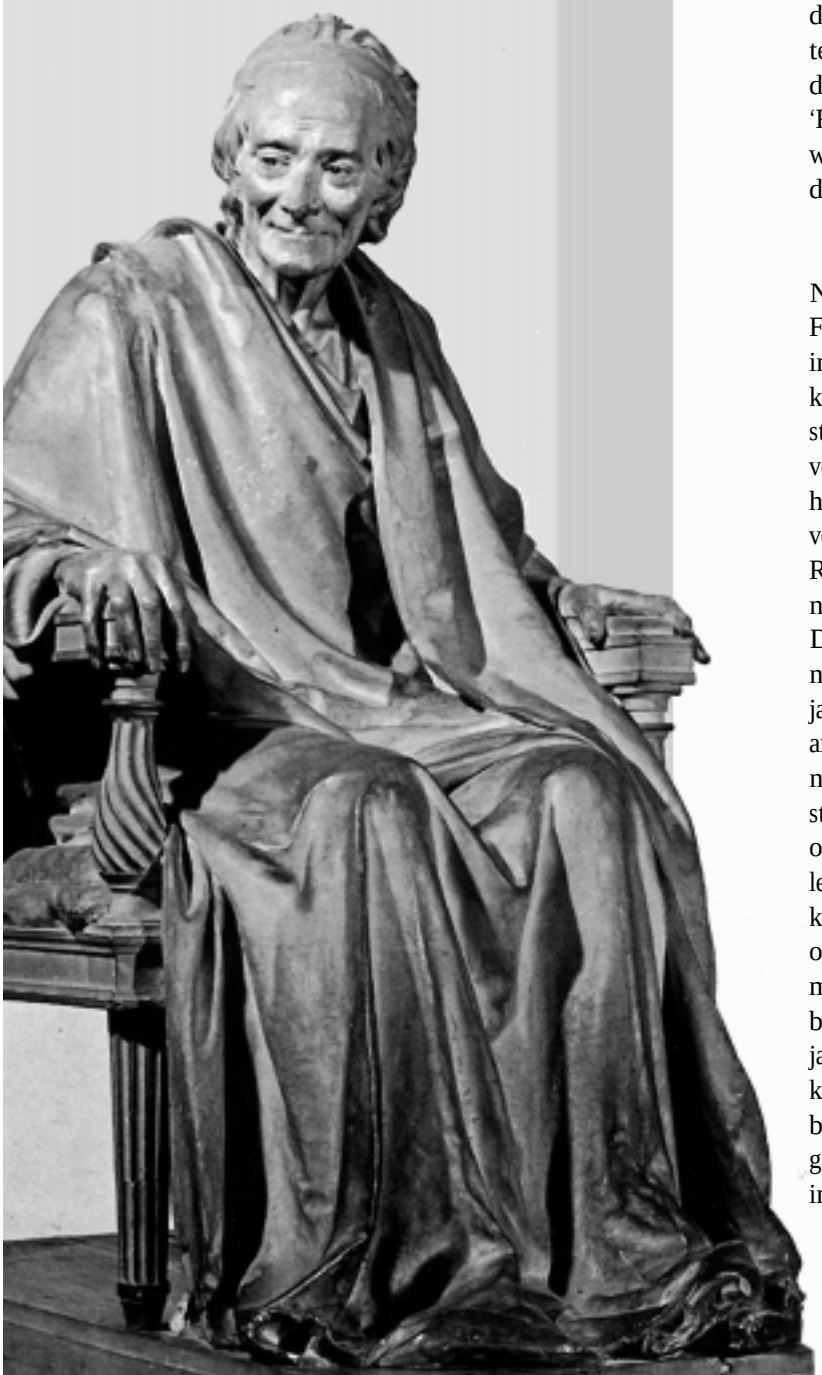

Louis-Gaston de Ségur werd geboren in Parijs op 15 april 1820. Zijn vader was de hertog Eugène de Ségur. Zijn moeder, Sophie Rostopchine, is de beroemde barones de Ségur, schrijfster van kinderboeken waarvan het succes alom bekend is: Les petites filles modèles, Les malheurs de Sophie, L'auberge de l'ange gardien, Le Général Dourakine, Un bon petit diable…

Hij studeerde rechten en werd benoemd tot attaché van de ambassade bij de Heilige Stoel. In deze hoedanigheid verbleef hij een jaar in Rome (1842 – 1843); hij voelde zich geroepen tot het priesterschap en, terug in Parijs ging hij naar het seminarie Saint-Sulpice en werd op 17 december 1847 door mgr. Affre priester gewijd. Van dat ogenblik af wijdt hij zijn ijver aan het apostolaat bij kinderen die in de steek gelaten zijn. Met enkele priesters die vervuld zijn van dezelfde geest van armoede als hij en van dezelfde liefde tot God, vormt hij een communiteit van gebed en goede werken. En hij wijdt zich aan de jeugdwerken (catechismus en patronaat voor arme kinderen, retraites voor leerlingen en katholieke kringen van jonge arbeiders) en aan de militairen in gevangenschap. Deze werken putten zijn krachten zodanig uit dat hij ziek wordt en enkele maanden rust moet nemen. Hij maakt gebruik van zijn vrije tijd om 'Réponses aux principales objections contre la religion; Antwoorden op de voornaamste tegenwerpingen tegen de godsdienst' samen te stellen, die een ongehoord succes hebben.

Wanneer hij hersteld is verleent de prins-president Louis-Napoleon hem de hoge functie van auditor bij de Rota voor Frankrijk: in deze hoedanigheid verblijft hij van 1852 tot 1856 in Rome, evenzeer gewaardeerd door paus Pius IX als door keizer Napoleon III. De communiteit die hij in Parijs had gesticht overleefde niet na zijn vertrek. Toen hij bestemd scheen voor het bisschopsambt werd hij blind: al meer dan eens had hij aan zijn ogen geleden; in 1854 wordt hij helemaal en blijvend blind. Hij kiest er voor zijn functies van auditor bij de Rota neer te leggen. Pius IX benoemt hem tot apostolisch pronotaris en Napoleon tot kanunnik van het kapittel van Saint-Denis. Mgr. de Ségur keert dan terug naar Parijs en gaat wonen in zijn huis aan de rue du Bac, nr. 39, waar hij de laatste 25 jaar van zijn leven doorbrengt. Hij wijdt zich opnieuw aan de arbeiderswerken en is de inspirator van talrijke werken van naastenliefde. Hij sticht een gezelschap van priesters die bestemd zijn om missies te preken in de arme parochies, sticht en organiseert (1857) het Werk van St. Franciscus van Sales, en leidt vanaf de stichting in 1871 de Unie van de arbeiderswerken. De biografen van mgr. de Ségur vestigen er de aandacht op als iets opmerkelijks, dat er hem, in de 25 jaar van zijn ministerie sinds zijn blindheid, geen enkel ongeluk overkomt bij het uitreiken van de H. Communie. Het is ook tijdens die jaren dat hij, geholpen door zijn secretaris, die brochures, boeken, instructies, verhandelingen, samenstelt en dicteert, al die boekjes over apologetiek, spiritualiteit of apostolaat die zoveel goed gedaan hebben. De heilige priester stierf op 9 juni 1881 in zijn appartement aan de rue du Bac. Zijn uitvaart werd ge-

celebreerd onder algemene emotie: een aanzienlijke menigte arbeiders en armen begeleidde hem die zoveel van hen gehouden had en hen zo doeltreffend had geholpen.

Mgr. de Ségur was vooral, en misschien uitsluitend, een zielenleider, en het meerendeel van zijn geschriften zijn verhandelingen over godsvrucht of devotie. Zijn theologische leer was die van de Franse School, en het doel dat zijn leiding nastreefde was in de christen het leven van Jezus te vormen. Met deze bedoeling schreef hij 'La piété et la vie intérieure; de godsvrucht en het inwendig leven', in acht delen. Evenals de meesters van de Franse School, zoals Bérulle vooral, dringt mgr. de Ségur veel aan op de inlijving van de christen bij Jezus. De spiritualiteit van de heilige Franciscus van Sales heeft ook bij hem meer dan een spoor nagelaten.Voor de kinderen stelde hij 'La piété enseigné aux enfants; De godsvrucht uitgelegd aan de kinderen' samen.

Zijn methode van leiding was:

1. Het veelvuldig ontvangen van de sacramenten:'Traité sur la confession, Traité sur la sainte communion; Verhandeling over de biecht, Verhandeling over de H. Communie' waarin hij de de veelvuldige en zelfs dagelijkse communie aanraadt;
2. de praktijk van de werken van naastenliefde;
3. een grote devotie tot de H. Maagd;
4. en de liefde voor Kerk en paus.

Over dit laatste onderwerp heeft hij meerdere kleine werkje geschreven, zoals 'Le pape, Le souverain pontife; De paus, Soevereine pontifex', en twee andere, bestemd om de definitie van het Eerste Vaticaans Concilie te verdedigen: 'Le pape est infaillible; De paus is onfeilbaar' en 'Le dogme de l'infaillibilité; Het dogma van de onfeilbaarheid'. We signaleren ook een polemisch werk, 'Les causeries sur le protestantisme; De lezingen over het protestantisme', om te reageren tegen de protestantse propaganda van de 19de eeuw.

Aan de jongeren

Ik heb deze bladzijden aan de jongeren gewijd, omdat hun geest nog niet bedorven is door de verderfelijke leerstellingen, en omdat op hen de hoop van de toekomst voor de Kerk rust. De puberteit is de leeftijd die beslissend is voor het leven; de geest en het hart nemen daarin, zoals ook het gelaat, lijnen en een vorm aan die zij niet meer kwijt raken.

Zij betreden een wereld die verrassingen tegemoet gaat omdat er geen principes meer zijn en omdat sinds meer dan een eeuw het onsamenhangende onderricht van duizend valse leraren hen steeds verder van het geloof en het gezond verstand af brengen. Zij gaan kranten lezen, zij gaan van alle kanten zoveel onzin en zoveel leugens horen, dat zij weldra zelf meegsleept zullen worden als zij niet een sterke bescherming hebben; en deze bescherming, dat is de waarheid, dat zijn de ware en solide principes.

Ik heb niet de pretentie om alles te zeggen in zo'n kort werkje; het is alleen mijn doel om aan de jonge lezers te doen begrijpen:

1. wat de Revolutie is; hoe en waarom de Revolutie de grote godsdienstige kwestie van onze tijd is;
2. wat in werkelijkheid de beginselen van
3. welke plichten er rusten op alle ware christenen in de eeuw van onrust en verval waarin wij leven.

Vrij van alle partijdigheid, wil ik hier een doordachte uiteenzetting van de principes geven, waarbij ik er genoegen mee neem dit alleen vanuit de meest belangrijke gezichtshoek te doen, die van het geloof. Het zal voor een ieder gemakkelijk zijn de praktische gevolgtrekkingen te maken door die principes toe te passen in de mate van het mogelijke.

Er is niets praktischer en noodzakelijker voor jullie, vrienden, dan die schijnbaar abstracte grondbeginselen; want het is op jullie, goede en eerlijke jonge mensen, dat men het speciaal gemunt zal hebben; jullie wil de Revolutie rekruteren tegen God: "Men moet naar de jeugd gaan, heeft zij in een officiële akte durven zeggen; men moet de jeugd verleiden, haar moeten we zonder dat zij er erg in heeft meevoeren onder onze vaandels[1]."

Men wil jullie verleiden; ik zou jullie willen voorlichten. De waarheid is het enige middel tegen het vergift dat voor men jullie klaarmaakt. Het is het gebrek aan principes dat onze moderne maatschappij zo kwetsbaar maakt; ziedaar wat er ontbreekt aan de mensen van goede wil die talrijk zijn; en jullie, die binnenkort de sterke kracht van deze zwakker wordende maatschappij zult zijn, jullie hebben als missie het beter te doen dan jullie ouders en alles in het werk te stellen om de maatschappij te redden.

Ik smeek jullie, overweeg de waarheden die ik hier voor jullie opsom; ik geef ze in goed vertrouwen over aan jullie geloof en goede trouw. Ik zou de jonge katholiek die er het belang niet van inziet, beklagen.

Dit werk is gezegend door de paus toen ik het ondernam. Deze heilige zegening zal zich, naar ik hoop, uitstrekken over elke lezer en de onvolmaaktheid van mijn woorden aanvullen.

Het woord 'revolutie' is een elastisch woord waarvan men bij elke gelegenheid gebruik maakt om de geesten te verleiden.

In het algemeen is een revolutie een fundamentele verandering die plaats heeft op het gebied van de zeden, de weten-

schappen, de letteren en vooral in de wetten en regeringen van de naties. In godsdienstig of politiek opzicht is het de totale verandering, de totale triomf van een beginsel dat ingaat tegen heel de oude maatschappelijke orde. Gewoonlijk wordt het woord 'revolutie' in een slechte betekenis opgenomen; toch is deze regel niet zonder uitzondering. Zo zegt men: "Het christendom heeft een grote revolutie teweeggebracht in de wereld", en deze revolutie is heel gelukkig geweest. Het is eveneens juist te zeggen: "In dit of dat land is een revolutie uitgebroken die alles in vuur en vlam heeft gezet"; dat is ook een revolutie, maar een slechte revolutie.

Er bestaat geen enkel essentieel verschil tussen een revolutie en dat wat men sinds een eeuw DE REVOLUTIE noemt. Er zijn altijd revoluties geweest in de menselijke samenlevingen; terwijl de REVOLUTIE een heel modern en recent verschijnsel is.

Heel wat mensen verbeelden zich, op het gezag van hun krant, dat de mensheid sinds zestig jaar heel zijn welzijn dankt aan de revolutie. Dat wij al onze vooruitgang in de industrie, heel de ontwikkeling van onze handel, alle moderne vindingen van kunsten en wetenschappen danken. Dat wij zonder haar geen spoorwegen, geen electrische telegrafen, geen stoomboten, noch machines, noch leger, noch instructie noch eer zouden hebben. In een woord, dat zonder de Revolutie alles verloren zou zijn en dat de wereld in de duisternis zou terugvallen.

Niets van dat alles. De Revolutie heeft aanleiding gegeven tot enkele van deze vooruitgangen, zij is er niet de oorzaak van geweest. De geweldige omwenteling die zij heeft gebracht over de hele wereld heeft sommige ontwikkelingen van de materiële beschaving ongetwijfeld versneld. Maar datzelfde geweld heeft er vele andere doen mislukken. Zeker is, dat de Revolutie, op zichzelf beschouwd, in geen enkel opzicht de grondslag is geweest van werkelijke vooruitgang.

Zij is evenmin, zoals men het ons zou willen laten geloven, de legitieme bevrijding geweest van de onderdrukten, het opheffen van de misbruiken van het verleden, de verbetering en de vooruitgang van de mensheid, de verstrooiing van het licht, de realisatie van alle moedige aspiraties van de volkeren, enz. We zullen daarvan overtuigd raken als wij haar grondig leren kennen.

De Revolutie is meer dan het grote historische en bloedige feit dat Frankrijk en zelfs Europa omver geworpen heeft aan het eind van de vorige eeuw. Dat feit is, even goed in haar gematigde stadium als in haar verschrikkelijke excessen, slechts een vrucht, een manifestatie geweest van de Revolutie. De Revolutie is nog meer een conceptie, een principe, dan een feit. Het is belangrijk de zaken niet door elkaar te halen.

Wat is dus de Revolutie?

Wat de Revolutie is, en hoe het niet minder dan een politieke, ook een godsdienstige kwestie is.

De Revolutie is niet een zuiver politieke kwestie; zij is ook een godsdienstige kwestie, en ik spreek hier alleen vanuit dat gezichtspunt. De Revolutie is niet alleen een godsdienstige kwestie, maar zij is de grote godsdienstige kwestie van onze eeuw. Om zich daarvan te overtuigen, volstaat het na te denken en te verduidelijken.

In haar meest algemene zin genomen is de Revolutie de opstand, tot beginsel en recht gemaakt. Zij is niet alleen de daad van de opstand; te allen tijde zijn er opstanden geweest. Zij is het recht, het principe van de opstand dat de regel en de grondslag van de samenleving wordt, de systematische ontkenning van het wettig gezag; de theorie van de opstand. Zij is de verheerlijking en de trots van de opstand, de legale sanctionering van het principe zelf van elke opstand. Zij is niet meer de opstand van het individu tegen zijn wettige overste, die opstand heet eenvoudig ongehoorzaamheid. Zij is de opstand van de samenleving als samenleving; het karakter van de Revolutie is wezenlijk sociaal en niet individueel.

Er zijn drie graden in de Revolutie:

1. De vernietiging van de Kerk, als autoriteit en religieuze maatschappij, behoedster van andere autoriteiten en gemeenschappen. Op de eerste plaats, die ons direct interesseert, is de Revolutie de ontkenning van de Kerk. Deze ontkenning wordt verheven tot principe en geformuleerd als een recht. De scheiding van Kerk en staat met het doel de staat te ontdekken en haar de fundamentele steun te ontnemen;
2. De vernietiging van de tronen en van het wettig politiek gezag, onvermijdelijk gevolg van het vernietigen van het katholiek gezag. Deze vernietiging is het laatste woord van het revolutionaire principe van de moderne democratie en van wat men tegenwoordig de soevereiniteit van het volk noemt;
3. De vernietiging van de samenleving, d.w.z. de organisatie die zij van God heeft ontvangen. Met andere woorden, de vernietiging van de rechten van het gezin en van het eigendom, ten gunste van een abstractie die de revolutionaire leermeesters de staat noemen. Het is het socialisme, laatste consequentie van de volmaakte Revolutie, laatste opstand, vernietiging van het laatste recht. In die graad is de Revolutie, of liever zou de Revolutie de totale vernietiging van de goddelijke orde op aarde moeten zijn. de volmaakte heerschappij van Satan over de wereld.

De Revolutie heeft zich van haar ontstaan af de hardnekkige vijand getoond van het christendom: voor de eerste maal

precies geformuleerd door Jean-Jacques Rousseau, vervolgens in 1789 en in 1793 door de Franse Revolutie.; zij heeft de Kerk getroffen met een woede die herinnerde aan de vervolgingen door het heidendom. Zij heeft de kerken gesloten of vernield, de religieuze orden verstrooid, de kruizen en de relikwieën van de heiligen in de modder gegooid. Haar woede heeft zich verpreid over heel Europa. Zij heeft alle tradities geschonden, en een ogenblik heeft zij gedacht dat het christendom vernietigd was, dat zij minachtend een oud en fanatiek bijgeloof noemde.

Op al die ruïnes heeft zij een nieuw regiem gelanceerd van atheïstische wetten, van maatschappijen zonder godsdienst, volkomen onafhankelijke volkeren en koningen. Sedert zestig jaar wordt zij groter en verspreidt zich over heel de wereld en vernietigt overal de sociale invloed van de Kerk. Zij degenereert de verstandelijke vermogens, maakt de clerus zwart en ondermijnt vanuit de basis heel het gebouw van het geloof.

In godsdienstig opzicht kan men haar definiëren: de legale ontkenning van de heerschappij van Jezus Christus over de aarde, de sociale vernietiging van de Kerk.

Het bestrijden van de Revolutie is dus een daad van geloof, een hoofdpunt onder onze godsdienstige plichten. Het is bovendien een daad van een goede burger en een eerlijk mens; want het houdt de verdediging van het vaderland en het gezin in. Als de eerlijke politieke partijen haar bestrijden vanuit hun oogpunt, dan moeten wij andere christenen haar vanuit een veel hoger aspect bestrijden, om te verdedigen wat ons dierbaarder is dan het leven.

Om de Revolutie te beoordelen, volstaat het te weten of men al dan niet gelooft in Jezus Christus. Als Christus de mens geworden God is, als de paus zijn Stadhouder is, als de Kerk zijn gezondene is, is het duidelijk dat de naties zowel als de individuen gehoorzaam moeten zijn aan de richtlijnen van de Kerk en de paus, die de richtlijnen van God zelf zijn. De Revolutie, die de absolute onafhankelijkheid van de naties tegenover de Kerk en de scheiding van Kerk en staat tot principe verheft, verklaart zich daardoor alleen al "ongelovig aan de Zoon van God, en is tevoren al veroordeeld", volgens het woord van het Evangelie.

De revolutionaire kwestie is dus absoluut een kwestie van geloof. Wie in Jezus Christus gelooft en in de zending van zijn Kerk, kan niet revolutionair zijn als hij logisch is. En iedere ongelovige, iedere protestant moet, als hij logisch is, het ketterse principe van de Revolutie aannemen, en onder haar vaandel de Kerk bestrijden. Als de katholieke Kerk namelijk niet goddelijk is, maakt zij op tirannieke wijze misbruik van de rechten van de mens.

Is Jezus Christus God? Komt Hem iedere macht toe in de hemel en op aarde? Hebben de herders van de Kerk, en de paus aan hun hoofd, wel of niet van God, door de opdracht van Christus zelf, de zending om aan alle naties en aan alle mensen te leren wat men moet doen en wat vermijden om de wil van God te volbrengen? Is er een enkele mens, prins of onderdaan, is er een enkele gemeenschap die het recht heeft deze onfeilbare leer af te wijzen, zich aan deze hoge godsdienstige leiding te onttrekken? Het probleem is daar! Het is een kwestie van geloof, van katholicisme.

De staat moet gehoorzamen aan de levende God, even goed als het individu en het gezin; voor de staat gaat het evenals voor het individu om het leven.

Er bestaat in de Revolutie een mysterie, een mysterie van het kwaad dat de revolutionairen niet kunnen begrijpen, omdat alleen het geloof er de sleutel van kan geven maar zij het geloof niet hebben.

Om de Revolutie te begrijpen, moet men teruggaan tot de vader van elke opstand, die het eerst heeft durven zeggen en durven herhalen tot het eind der tijden: "Non serviam'", ik zal niet dienen.

Satan is de vader van de Revolutie. De Revolutie is zijn werk, begonnen in de hemel en zich voortzettend in de mensheid van eeuw tot eeuw. De erfzonde, waardoor Adam, onze eerste vader, eveneens in opstand is gekomen tegen God, heeft nog niet de Revolutie, maar de geest van hoogmoed en van opstand die er de grondslag van is, op de aarde gebracht. En sindsdien is het kwaad onophoudelijk gegroeid, tot aan het verschijnen van het christendom, dat het heeft bestreden en heeft teruggedrongen.

De heidense Renaissance, vervolgens Luther en Calvijn, en daarna Voltaire en Rousseau, hebben de vervloekte macht van Satan, hun vader doen heropleven. Begunstigd door de excessen van het Franse koningschap heeft deze macht in de principes van de Franse Revolutie een soort van wijding ontvangen, een bevestiging die zij tot dan toe niet had gekregen en die met

recht laat zeggen dat de Revolutie in 1789 in Frankrijk geboren is. “De Franse Revolutie, zei in 1793 de wrede Babeuf, is slechts de voorbode van een veel grotere, veel plechtigere, revolutie.” Deze hoogste en algemene revolutie die de wereld al vervult, dat is de Revolutie. Voor de eerste keer sinds zesduizend jaar heeft zij voor het aangezicht van de hemel en de aarde haar ware en satanische naam durven aannemen: de Revolutie, d.w.z. de grote opstand.

Zij heeft, evenals de duivel, als devies het beroemde woord: “Non serviam”. Zij is satanisch in haar wezen; en, alle autoriteiten omverwerpend, heeft zij als uiteindelijk doel de vernietiging van de heerschappij van Christus over de aarde. De revolutie is op de eerste plaats, laat men dat niet vergeten, een mysterie van godsienstige orde; het is het antichristendom. Dat is wat paus Pius IX constateerde in zijn encycliek van 8 december 1849: “De Revolutie wordt geïnspireerd door Satan zelf. Zijn doel is het gebouw van het christendom geheel en al te vernietigen en op de ruïnes ervan de sociale orde van het heidendom te herbouwen.” Plechtige waarschuwing, letterlijk bevestigd door de bekentenissen van de Revolutie zelf: “Ons einddoel, zegt de geheime instructie van de ‘Alta vendita’ ons einddoel is dat van Voltaire en de Franse Revolutie, de vernietiging voor altijd van het katholicisme en zelfs van de christelijke idee.”

1.Geheime instructie voortkomend uit de ‘Alta vendita’, Europees centrum van alle geheime genootschappen.

wordt vervolgd

Lijkwade van Turijn

Tentoonstelling in de Grote of St. Stevenskerk te Nijmegen

Ter gelegenheid van de Open Monumentendagen zal in bovengenoemde kerk de replica van de Lijkwade van Turijn tentoongesteld worden.
Deze replica wordt ook jaarlijks in onze kerk te Gerwen getoond gedurende de passie- en paastijd.

Openingstijden van de tentoonstelling:
vrijdag 12 september van 13.00 – 16.00 u.
zaterdag 13 september van 11.00 – 17.00 u
zondag 14 september van 12.00 – 16.00 u.

Interview met pater Groche,

overste van Gabon

Pater Groche bezocht de vestiging van de Priesterbroederschap St. Pius X in Zuid Afrika, in Roodepoort, begin juni van dit jaar, op doorreis naar Kenya. Pater Groche is een van de "oudgedienden" onder de priesters van de priesterbroederschap. Hij werd priester gewijd in 1976. In 1983 werd hij naar Gabon gezonden. Het interview werd afgenomen door pater Daniels.

Pater Daniels: Vertelt u ons eens iets over het begin van de traditie in Gabon. Hoe is het begonnen, en wanneer, wat hebt u daar gevonden?

Pater Groche: Gabon is half zo groot als Frankrijk, bestaat voor 85% uit wouden en heeft 1 miljoen inwoners. Ik bezocht Gabon voor het eerst in 1983. Toen ontmoette ik monseigneur Ndong voor de eerste keer. Hij was de eerste uit Gabon zelf afkomstige bisschop die door aartsbisschop Lefebvre werd gewijd. Ik vroeg mgr. Ndong waarom hij mgr. Lefebvre had gevraagd hem tot bisschop te wijden. Hij antwoordde: "Omdat ik in aartsbisschop Lefebvre altijd een modelpriester heb gezien". Dus in 1985, na de eerste reis die ik gemaakt had, vroeg ik mgr. Lefebvre naar West-Afrika te komen, en speciaal naar Gabon. We maakten de trip in 1985 en kwamen op de 15de januari 1985 aan, de vooravond van het feest van de H. Marcellus. De volgende dag gingen we naar het huis van de bisschop om mgr. Ndong te bezoeken. Hij was met emeritaat en woonde in het bisschopshuis van Libreville. Hij was heel opgetogen aartsbisschop Lefebvre te zien. Hij liet hem in zijn huis logeren en aan het hoofd van de tafel zitten, terwijl hij tegen hem zei: "Gaat u alstublieft daar zitten, mgr. Lefebvre: op de stoel van de paus!"

In de kerk

Wij gingen ook naar een van de missiestaties in Donguila, waar aartsbisschop Lefebvre zelf twee jaar had gewerkt. Daar werd een H. Mis georganiseerd met behulp van een van zijn oude getrouwe gelovigen, meneer Valentin Obame, die later minister van justitie zou worden en ook ambassadeur in Korea, waar minstens 40 mensen naar toe kwamen. Zonder enige voorbereiding zongen ze zomaar de Mis van Epifanie. Een kwartiertje voor de H. Mis begon vroegen ze de aartsbisschop: "Welke Mis wilt u graag zingen?" En ze zongen de Mis van Epifanie zo goed als uit het hoofd. Verbazend! De meesten kenden de Mis uit het hoofd. Dat speelde een

grote rol bij de beslissing van de aartsbisschop deze missie te openen.

Mgr. Ndong organiseerde een interview met de president, die aartsbisschop Lefebvre heel warm ontving en met hem sprak over de geschiedenis van alle Lefebvres in Gabon. Aartsbisschop Lefebvre was daar samen met zijn oudere broer, pater René Lefebvre, 13 jaar missionaris geweest. Pater René Lefebvre bleef 40 jaar in Gabon. Hij verzette veel werk, bouwde scholen voor jongens en meisjes, en bouwde huizen voor de zusters zowel als voor de leken. Hij deed veel voor de ontwikkeling van sport, vooral voetbal, zelfs zo, dat het eerste stadion van Libreville de naam kreeg "Eerwaarde Pater Lefebvre Stadion".

De palmprocessie op Palmzondag

Het was rond deze tijd dat bisschop Ndong aartsbisschop Lefebvre vroeg: "Stuur ons priesters! Wij hebben heilige priesters nodig! Er is er hier in Gabon geen een". Toen mgr. Lefebvre thuiskwam was het een uitgemaakte zaak dat ik hierheen zou gaan om het huis in Libreville te openen in januari 1986. Ik arriveerde opnieuw op tijd voor het feest van St. Marcellus, de 14de januari 1986. Aanvankelijk verbleef ik in een hotel. De ouders van pater Sélégny, onze secretaris-generaal, woonden in de buurt, en dus mocht ik, omdat zij in het zuiden verbleven, in hun huis logeren. Nu moest ik op zoek naar een huis. De Goddelijke Voorzienigheid leidde ons naar het huis waar we nu zijn. Toen ik het huis eenmaal had, kwam diaken – nu pater – Karl Stehlin naar ons toe en we startten de Missie van St. Pius X. Na de wijdingen in juni kwam er nog een priester bij. Nu zijn we in de missiestatie met vier priesters, twee broeders en vijf zusters. En op school zijn er nog eens drie priesters.

Hoeveel gelovigen had u in het begin?

De eerste H. Mis die ik in Libreville opdroeg werd bijgewoond door vier mensen, waarvan drie blanken! Maar beetje bij beetje werd bekend dat we hier waren, eerst door de eigenaar van het huis en door bisschop Ndong, die al zijn bezoekers over ons vertelde. Toen begonnen de gelovigen snel te komen.

U bent hier nu 18 jaar. U begon met 4 mensen. Wat was het groeipercentage nadien?

Eerst was er een constante groei. Op dit moment is er geen groei, waarschijnlijk door ruimtegebrek. In 1990, toen we de kerk vergrootten, kwamen er ongeveer 400 mensen naar de H. Mis. Onze oude kapel bood slechts plaats aan 300 mensen, dus er moesten er veel buiten staan. Ongeveer een maand nadat we de kerk hadden vergroot was hij alweer te klein. In die kapel waren 700 plaatsen. We kochten aangrenzende eigendommen en we waren in staat de kerk nog meer uit te breiden, zodat we nu een kerk hebben met ongeveer 1000 zitplaatsen. Op zondagen komen er nu tussen 1500 en 2000 mensen. Bij grote feesten zoals Kerstmis, Pasen, wel… in de Nachtmis waren er op zijn allerminst 1700 mensen. We halen de banken uit de catechismusklassen en zetten die rond de kerk, omdat zij op zo'n manier is gebouwd, dat die bijna evenveel mensen buiten als binnen kan herbergen. Omdat we binnen niet meer kunnen uitbreiden, vergroten we buiten!

Hebt u veel bekeerlingen of zijn ze al katholiek? Hebt u veel huwelijken, veel doopsels?

Nou, eerst kwamen de oude mensen met het andere geloof, en zij brachten kinderen en kleinkinderen mee. Natuurlijk kenden zij dit alles niet, maar de H. Mis, de liturgie, het zingen stond hun buitengewoon aan. Er kwamen er veel die niet gedoopt waren, dus na catechismusles ontvingen zij het doopsel. Ik denk dat we tot nu toe meer dan 4000 dopelingen hebben gehad, kinderen en volwassenen. Momenteel staan er ongeveer 740 mensen op de lijst voor catechismusles, waarvan 180 volwassenen.

En die zijn nog niet gedoopt?

Sommigen zijn niet gedoopt, anderen bereiden zich op de sacramenten voor, ofwel op de Eerste H. Communie ofwel op het Vormsel, of ze komen naar catechismusles omdat ze de catechismus willen leren, want ze weten niet zoveel. En we bereiden hen op het huwelijk voor. Huwelijken hebben we het minst vanwege de moeilijkheden die we met de Afrikanen hebben, u weet wel, vaak te wijten aan hun gebruiken… Het traditionele huwelijksgebruik legt vaak een bruidsschat op die buiten bereik van de middelen van velen ligt, omdat die dikwijls verscheidene miljoenen CFA-franken bedraagt. Daardoor worden huwelijken vaak uitgesteld, hetgeen de zaken

compliceert. Er is ook het fundamentele probleem dat de mannen, nu ja, van polygamie houden. En de staat erkent polygamie tot in totaal 4 vrouwen. Dat maakt het er niet gemakkelijker op.

Hebt u veel biechtelingen?

Natuurlijk, iedereen die kan biechten, biecht. Dus op dat gebied is er een besliste vooruitgang sinds het begin, speciaal onder vele jonge mensen. En dan zijn er veel die hun toestand hebben geregulariseerd. Dat zijn nu ongeveer 100 mensen. Niet enorm, natuurlijk, maar als wij er niet waren geweest weet ik niet of ze er wel aan zouden hebben gedacht hun toestand te regulariseren.

Wij horen iedere dag biecht, elke avond. Wanneer we de Mis opdragen voor de gelovigen kunnen ze gemakkelijker komen, rond die tijd, om half zeven. Omdat we iedere avond biechthoren bedraagt het aantal uren ongeveer vijf of zes per week. Dat is niet echt veel. Maar op zondagen horen we meer biecht, bijna de hele ochtend, en dat doen we met zijn tweeën of drieën. Dat zijn ongeveer drie uren per priester in de ochtend en een half uur 's avonds, dus dat is 9,5 uur. Negen uren op 2000 mensen is niet zo veel. Maar ze biechten aardig regelmatig.

Tijdens de vakanties hebben we ook retraites. Altijd Ignatiaanse. Dit jaar geven we twee retraites, maar verleden jaar - met andere woorden om het andere jaar - preekten we vijf retraites. Verleden jaar hadden we voor vijf retraites 105 deelnemers. En het brengt altijd goede vruchten voort. Vroeger of later. Er zijn mensen, die komen en daarna hun leven regulariseren. Het gebeurt niet in acht of vijftien dagen, maar…

Laten we even terugkomen op het gregoriaanse gezang waarover u vertelde. Geven de Gabonnezen de voorkeur aan gregoriaans boven de tamtam?

Ja. De mensen houden niet van de tamtam in de kerk. Dat is voor in het dorp, voor feestjes. Omdat ze in de kerk religieus gezang willen en er niets beters is dan gregoriaans. Maar ook polyfoon gezang. De priesters zorgen voor twee koren: het gregoriaans koor (St. Caecilia) en het polyfone koor (St. Gregorius).

Zingen de mensen in de regel tijdens de H. Mis?

Ja, iedereen zingt. Gregoriaans. Op grote feesten zoals Hemelvaartsdag, Pasen, Kerstmis, Epifanie, zingen ze uit hun hoofd. Dat is heel indrukwekkend. Bijvoorbeeld na de Middernachtsmis, bij de gebeden aan de voet van het altaar, als je dan het 'Dixit Dominus' hoort, dat is indrukwekkend! En dan het Kyrie; en bij het Offertorium zingen we altijd een kantiek (lofzang), evenals na de Consecratie en tijdens de Communie. Dat duurt wel even. Voor hen is zingen dubbel bidden. Je kunt voelen dat het echt vanuit het hart komt en niet alleen maar uit hun mond.

Zijn er roepingen in Gabon?

Ja. Op het ogenblik hebben we twee Gabonnese priesters. Er is ook een seminarist in Ecône, nog een in Flavigny, en een derde jongeman zal spoedig intreden bij de Benedictijnen van Bellaigue. Op de missiestatie hebben we ook drie postulanten. Er zijn ook zusters. We hebben twee geprofeste zusters van de broederschap en een derde heeft zojuist het habijt aangenomen. Zij is novice sinds Beloken Pasen. Weer een andere is novice bij de zusters van St. Jean Baptist in Le Rafflay, bij Nantes in Frankrijk. En er is er een op de missiestatie die zichzelf voorbereidt. Er zijn nog andere, maar die zijn nog op school…

Moet u overal helpen met het Sacrament van de Stervenden?

Ja, vaak. Ten eerste brengen we de H. Communie thuis bij ongeveer 60 mensen in een tijdsbestek van 15 dagen. Het kunnen er nu iets minder geworden zijn, omdat we enkele sterfgevallen hadden, maar het cijfer ligt tussen 50 en 60. We worden bij dag en bij nacht gehaald. De mensen komen, ook zij die niet tot onze gelovigen behoren, omdat ze weten dat wanneer ze aanbellen, wij open doen en zullen meegaan, of het nu overdag is of in de nacht. Terwijl er in de andere parochies geen benzine in de auto is gedaan, geen geld is om benzine te kopen of men geen zin heeft om te gaan. Van ons weten de mensen dat we meegaan, want zij vertellen het elkaar.

In de rij voor de aanvang van de schooldag

Gaat u op weg met de auto, te paard of te voet?

Nee, altijd met de auto. Er zijn bijna geen paarden meer. De wegen zijn niet goed, ze zijn dikwijls erg beschadigd. We hebben een parochie die 'Four Blasse' heet, ongeveer 150 kilometer hiervandaan, waar we iedere zondag heen gaan. We hebben daar tussen 70 en 100 mensen. Het is een dorp met 700 inwoners.

Het zijn planters en zij hebben hun plantages tot 30 kilometer in de omtrek. Sommigen lopen 15 kilometer, zelfs 20 kilometer om naar de H. Mis te komen op zondag.

Reizen de meeste Gabonnezen te voet?

Meestal, ja. De meerderheid heeft geen auto. Ze zijn tamelijk arm en hebben niet altijd voldoende middelen. Ze hebben vaak veel kinderen; als het niet hun eigen kinderen zijn, dan zijn het die van de familie.

Vertelt u eens iets over de school, hoe het begon…

We zijn acht jaar geleden deze school begonnen, alleen voor jongens. We zijn gestart met de laagste klassen voor de kleintjes, en ieder jaar openden we een nieuwe klas. Vandaag zitten we aan groep 8. Volgend jaar openen we groep 9. Het eerste jaar gingen we van start met acht leerlingen. Nu hebben we er 170. We begonnen op de missiestatie in de catechismusklas van de jongens, omdat we 700 catechismusleerlingen hadden en we meer klaslokalen moesten bouwen. De catechismuslokalen voor de meisjes zijn onder de kerk. Toen kochten we een ander eigendom. De missiestatie ligt aan het eind van een doodlopend stuk, zodat we in staat waren verscheidene eigendommen bij te kopen die langs het doodlopende deel lagen. Zo kochten en renoveerden we een huis waar we ook vier catechismuslokalen voor de jongens hebben. De meisjes en de jongens zitten apart.

De zusters zorgen voor de meisjes en de paters voor de jongens. Dus de school begon in het huis voor de jongens. Ze werden te talrijk en er waren geen faciliteiten voor de kinderen om te spelen, in de pauzes enz. Tijdens een noveen ter ere van het Kindje Jezus van Praag vonden we dit onroerend goed, dat te koop stond. Het was de residentie van de ambassadeur van de Verenigde Staten. We konden het voor een schappelijke prijs krijgen, ondanks alles. De Amerikanen maakten een gebaar van vertrouwen in onze richting, omdat het voor een school was.

Het werk wordt uitgedeeld in de klas

Bestaan er plannen voor een meisjesschool?

We zouden wat graag een school voor meisjes opstarten, maar ik wil niet beginnen met een basisschool als ik die niet kan voortzetten met vervolgonderwijs. Ik heb de hulp al ingeroepen van de zusters Dominicanessen in Frankrijk, maar ik begin niet voordat ze mij zeggen: "We komen spoedig", of zelfs over drie jaar. Want ik wil niet een begin maken om ze daarna te laten gaan.

Ik herinner me in aartsbisschop Lefebvre's boek gelezen te hebben dat er verscheidene missionarissen ten gevolge van ziekten stierven in Gabon. Zijn er nog steeds priesters ziek?

In die tijd, toen hij missionaris was, was er geen elektriciteit, er was niets. Vergeleken met hem leven wij hier vandaag in luxe! Elektriciteit, koelkasten, airconditioning, al deze dingen dragen natuurlijk tot een betere gezondheid bij. Maar ja, van tijd tot tijd hebben onze confraters wel wat te lijden van een malaria-aanval, al is het hoogst zelden. Persoonlijk heb ik, in de voorbije 18 jaar, nooit malaria of zoiets gehad. Het klimaat is erg zwaar. Aartsbisschop Lefebvre zei altijd, dat je in Gabon twee keer zoveel vastbeslotenheid nodig hebt om half zo veel werk te doen. Vanwege het klimaat.

Hoe reageerde, na het allereerste begin, zeg na een jaar of twee, de moderne clerus op u? Waren ze tegen u gekant?

Rechtstreeks! De clerus was het er niet mee eens. De aartsbisschop van het diocees was erg ongelukkig met ons. Hij probeerde de hulp van de president te krijgen, maar de president had zijn akkoord gegeven aan mgr. Lefebvre toen hij hem in 1985 ontmoette, en opnieuw in 1986 aan bisschop Ndong en aan mij. Het was dus moeilijk voor hem om nee te zeggen waar hij al ja tegen mgr. Lefebvre had gezegd in het bijzijn van bisschop Ndong – die in 1989 overleed, op de vooravond van het 60-jarig priesterjubileum van mgr. Lefebvre – met wie hij op goede voet verkeerde. Uiteindelijk werd het opgelost.

Terugkomend op de moderne clerus: zij spraken altijd tegen ons in hun preken. Ze zeiden: "Zij zijn dit en zij zijn dat…", en op zo een manier dat iedereen er achter kwam dat wij er waren! Het is prima reclame! Veel van deze moderne priesters zijn vanwege de manier waarop ze leven niet geloofwaardig. Vele van hen, en zelfs sommige van de

paters Spiritijnen (Paters van de H. Geest) waren niet altijd voorbeeldig. Al hun vernieuwingen plus het feit dat ze als leken gekleed gaan, zonder enig onderscheidingsteken dat zij priester zijn, resulteerden er in dat zij niet veel autoriteit meer hadden bij de Gabonnezen. Dus kwamen de mensen naar ons toe. En zo vulde de kerk zich beetje bij beetje. De mensen herontdekten het gregoriaanse gezang, zij ontdekten opnieuw de orde, priesters in toog, mensen bij wie ze welkom waren en die hen beminden. Zelfs de autoriteiten zeiden onder elkaar: "We moeten daar eens gaan kijken, want het wordt ondraaglijk hier (in de moderne kerk)".

Wat de moderne Kerk betreft, het lijkt wel of zij begint te verdwijnen, stukje bij beetje, vanwege haar eigen modernisme.

Het is moeilijk te zeggen, omdat de gemiddelde Afrikaan behoorlijk religieus is. Natuurlijk, als hij voldoende ontwikkeld is, zal hij niet zomaar ergens heen gaan. Maar vanwege zijn religieuze geest gaat hij, als hij ergens niet tevreden is, ergens anders heen. De fundamentalistische kerken doen een hoop schade. En omdat de moderne Kerk noch de spirituele noch de materiële middelen aanreikt ter eigen verdediging, gaan veel mensen naar deze fundamentalistische, protestantse kerken. De katholieke kerken zitten niettemin nog behoorlijk vol. Volgens onze gelovigen zijn er minder mensen in de kerken dan voorheen. Er zijn vandaag meer mensen in Libreville, er zijn meer kerken, maar proportioneel zijn er minder mensen in de kerken. Als in Libreville aan alle priesters werd toegestaan de oude H. Mis te celebreren, zou iedereen, denk ik, gelukkig zijn.

Zijn er moderne priesters die de oude H. Mis wensen te celebreren?

De moderne priesters wel. De Paters van de H. Geest niet. Die zijn veel te slecht. Maar de diocesane priesters, de Afrikaanse priesters, die willen wel. Ik ken ze wel niet heel erg goed, maar ik denk dat er onder de jongeren een aanzienlijk aantal is die het zou willen. In februari hadden we bezoek van de seminaristen van Libreville, de laatste drie jaren, dus het theologische deel van de opleiding. Zij kwamen onze missie bezoeken, tien man plus hun docent. Ze verschenen in soutane – voor de gelegenheid vermomd! Ze kwamen eens kijken wat een traditionele kerk is. Ik was er niet bij, maar ze bezochten alles en waren geïnteresseerd. Ze waren verrast in de sacristie de namen te zien van Johannes Paulus II en de bisschop, omdat ze zoveel negatiefs over ons gehoord hadden. Sommige van hen hadden de Mis al eens bijgewoond bij ons, een beetje in het geheim. Er is dus werk aan de winkel. En we hebben ook het voordeel dat drie, vier of vijfmaal per jaar de televisie komt om onze H. Mis op te nemen. Zij zenden die dan op zondag uit. Wij maken deel uit van het circuit dat de zondagsmissen op de tv uitzendt.

Gaat dat initiatief van u uit of van hen?

Van hen. Maar sommige gelovigen werken voor de televisie. Zelfs de directeur-generaal was een van onze gelovigen. Maar zelfs voor hij naar ons toe kwam – en ook nu hij er niet meer is – werd en wordt het nog steeds gedaan. Gewoonlijk is het op zondag. Van ons is de H. Mis van Pinksteren al uitgezonden, evenals de Missen van Kerstmis en Pasen, de eerste H. Mis van Medard, Pierre Celestin's eerste H. Mis, de Mis met de bisschoppen, natuurlijk; het doet een boel goed in het hele land. St. Pius X is in heel Gabon bekend. Het is een apostolaat. De bisschoppen zijn niet erg gelukkig.

Gezamenlijke maaltijd

Zijn er veel moslims in Gabon?

Die zijn er, maar het zijn vreemdelingen. Er zijn in Gabon veel vreemdelingen. De regering kwam er een paar jaar geleden achter dat in Libreville, met een bevolking van 450.000, de helft van de populatie uit vreemdelingen bestaat. Die komen van West-Afrika en de meesten zijn moslim. De Gabonnees houdt veel van administratief werk maar niet van ander werk! De

president zelf is ook moslim, en ieder jaar met Kerstmis, en ook met Pasen, stuurt hij ons zijn beste wensen, met bloemen. Wij zijn niet de enigen, maar we staan op de lijst.

Laten we het eens hebben over de buitenlandse missies. U sprak over de missie, met andere woorden de priorij, de school en een andere missie, maar daarbuiten…?

Wij bezoeken groepen in het gebied van Lambaréné en Oyem. Lambaréne is een voormalig leengoed van aartsbisschop Lefebvre, in Gabon. Oyem ligt in het noorden van Gabon. Monseigneur Ndongo was de eerste bisschop van Oyem. We gaan ook naar Kameroen, waar we twee groepen hebben: één in Douala en één in Yaoundé. Ze zijn Franstalig. Tweetalig Frans-Engels.

Komt u niet in Nigeria?

Ja, Nigeria en Kameroen. In Nigeria, in de voormalige streek van Biafra, in het zuidoosten; we hebben daar een groep van ongeveer 40 mensen. Ook in Senegal. Ofschoon we daar nog niets gevestigd hebben zijn er mensen waar we heen gaan.

Tenslotte: hoe ziet u het werk van de priesterbroederschap in de toekomst in Gabon?

Wel, natuurlijk gaan we door met het ontwikkelen van de school. We hebben de eerste stap gezet om de accommodatie voor de priesters te vergroten met het oog op de toekomst. Dat geldt ook voor de accommodatie van de zusters. Normaal gesproken zullen we een nieuw gedeelte met circa tien klaslokalen bouwen voor het secundaire onderwijs, met een eetzaal annex keuken. En we willen ook de kapel uitbreiden omdat die alweer te klein geworden is en de mensen buiten moeten staan. Voor het overige willen we iets openen in Nigeria en Kameroen. Vanzelfsprekend, als we meer priesters hadden zouden we nog meer kunnen openen. Benin vraagt om ons, evenals Togo, ook Ivoorkust en Senegal. Kortom: iedereen vraagt ons om hulp.

Een historische en unieke beslissing in Argentinië

Wij vernemen dat er pas een ongelooflijke en onverwachte beslissing is genomen door de Argentijnse rechter Christina Garzón de Lacano: door een vonnis gewezen op 12 mei j.l., zijn de fabricage en de verkoop van 97% van de anticonceptionele middelen en van alle IUD-systemen (intra uterine devices of spiraaltjes), verboden vanwege hun abortieve werking. Dus abortus is verboden in Argentinië.

Enkele woorden van toelichting. Eind 2002 richtten drie priesters van de Priesterbroederschap St. Pius X een vereniging op: de Fundatie van 25 maart, die o.a. als doel heeft de bescherming van het ongeboren kind. In februari j.l. spant deze vereniging een proces aan tegen het ministerie van volksgezondheid, want dit wettigt de verkoop en de fabricage van anticonceptionele middelen waarvan nu gebleken is dat zij een abortief effect hebben. En door de moed van een federale rechter heeft het ongelooflijke plaats: het minsterie wordt veroordeeld, de doddelijke producten worden verworpen en geweerd uit heel het nationaal territorium.

Onnodig te zeggen dat deze beslissing een aardschok teweegbrengt onder de voorstanders van een vrije keuze, de gezinsplanning, de verantwoordelijke farmaceutische laboratoria en overige overbrengers van de doodscultuur. Het regent vervloekingen over de rechter, ontslag dreigingen, scheldwoorden, terwijl men spreekt over een sektarische beweging die ten grondslag ligt aan de beslissing. De bisschoppen zijn gewaarschuwd evenals de nuntius, en men wacht met ongeduld hun stellingname af die beslissend zou kunnen blijken in de strijd die voorbereid wordt. Want het proces wordt natuurlijk in hoger beroep voortgezet.

Het gaat dus om een historische beslissing, maar ook om een heel bijzondere genade die aan Argentinië is verleend. In haar situatie, in de economische en politieke crisis die zij sedert twee jaar doormaakt, is haar een middel getoond door God die deze totaal onverwachte overwinning heeft toegelaten. Als zij deze hand weet te grijpen, die de Voorzienigheid haar toesteekt, zal zij triomferen over het verval en haar plaats onder de grote naties weer innemen. God wil dat zij haar niet weigert.

Een dergelijke strijd kan niet gewonnen worden met alleen menselijke krachten, daarom roepen wij op tot dringend gebed opdat de allerheiligste Maagd, zegevierend in alle veldslagen van God, vereerd onder de titel van O.L. Vrouw van Lujan, patrones van Argentinië, zich verwaardigt nogmaals te overwinnen en weer hoop te geven aan haar kinderen.

Op deze actie is reeds sinds twaalf jaar de aandacht gevestigd door katholieke artsen, en steeds meer erkend door de medische gemeenschap, overigens zonder discussie, terwijl grote bladen op gynaecologisch-obstetrisch gebied artikelen over dit onderwerp hebben opgenomen.

De meest belangrijke en ook meest aangevochten encykliek van paus Pius X is zonder twijfel de encykliek “Pascendi Dominici gregis” over de leerstelingen van de modernisten. Het geloof te verdedigen is voor de heilige paus de eerste plicht. “Met de aan Ons toevertrouwde opdracht de kudde des Heren te weiden bedoelde Christus op de allereerste plaats, dat Wij het aan de heiligen overgeleverde geloofsgoed met de grootste waakzaamheid zouden bewaren met verwerping van profane nieuwigheden en tegenspraak, die zich onder de valse naam van wetenschap aandienen.”

Kwaadstichters

Aan het einde van de19de en het begin van de 20ste eeuw was het aantal van degenen die het geloof aanvielen aanzienlijk toegenomen. En toen al - net als vandaag – niet alleen buiten de Kerk. Daarom was het zijn pauselijke plicht actie te voeren: “Dat Wij in deze niet langer mogen dralen wordt allereerst vereist door het feit dat de kwaadstichters niet zozeer te zoeken zijn onder de openlijke vijanden, maar schuilen - en dit is wel de meest trieste en smartelijkste zaak - binnen de eigen boezem, in de Kerk zelf. Zo zijn zij des te verderfelijker naar mate zij minder opvallen. Wij spreken hier, eerbiedwaardige Broeders, over velen onder katholieke leken en - wat nog veel bedroevender is - over een aantal priesters, die onder voorwendsel van liefde voor de Kerk, zonder een degelijke kennis van filosofie en theologie, maar van vergiftigde leerstellingen doortrokken, geïndoctrineerd door leraren die de Kerk haten, zich schaamteloos aandienen als vernieuwers van deze Kerk.” Gevaarlijk waren de vernieuwers – en dat ervaren wij in onze dagen wanneer leken en geestelijken op preekstoelen klimmen of in forums een woordje doen - om reden van hun geslepenheid die samengaat met een durf en een zeker optreden die tegelijk misleiden, overtuigen en meeslepen: “Zij voegen rationalisme en katholicisme samen en dat zo geslepen, dat zij zelfs iedereen, als hij niet op zijn hoede is, in de dwaling meeslepen. En daar zij zo vermetel zijn schrikken zij voor geen enkele gevolgtrekking terug en verkondigen deze botweg met de grootste zelfverzekerdheid. Om de geesten nog des te beter te kunnen misleiden komt daar bovendien bij dat zij zeer actief optreden, vol belangstelling voor alle vormen van wetenschap. Wat tenslotte elke hoop op genezing wegneemt: zij hebben door hun wetenschap een gesteltenis aangekweekt waarin zij alle gezag verachten, geen enkele beperking aanvaarden en steunend op een bepaald soort vals geweten schrijven zij aan hun liefde voor de waarheid toe, wat in feite alleen toegeschreven kan worden aan hoogmoed en halsstarrigheid.”

‘Modernismus’

‘Modernismus’ is de naam voor de dwaalleer die paus Pius bestreed en ze houdt meer in dan alleen het streven om een of ander punt van het geloof aan te passen aan de eisen van de tijd. Pius X geeft een korte doeltreffende samenvatting van deze dwaalleer. “Iedere modernist is als het ware meervoudig. Hij vertegenwoordigt meerdere personen in één: Hij treedt op als filosoof, gelovige, theoloog, historicus, criticus, geloofsverdediger, hervormer. Het is noodzakelijk deze apart te onderscheiden wil men hun systeem goed leren kennen en de veronderstellingen en gevolgtrekkingen van hen doorzien.

Beginnen Wij bij de wijsbegeerte: Het fundament van de Godsdienstwijsbegeerte leggen de modernisten in het zogenaamde ‘Agnosticisme’. Krach-

tens deze leer is het menselijk verstand helemaal begrensd door verschijnselen." De modernisten beweren dus dat men niet meer kan kennen dan wat men kan zien, horen, voelen… De rede heeft noch het recht noch het vermogen om de grenzen van de zintuigelijke ervaring te overschrijden. Daarom kan het verstand niet opstijgen tot God en kan ook zijn bestaan niet aantonen. Hieruit leiden de modernisten af, dat God nooit voorwerp van wetenschap kan zijn. Hij kan, geschiedkundig gezien, geen historische persoon zijn. Iedereen kan gemakkelijk zien wat na deze veronderstelling nog overblijft van de natuurlijke leer over God, van de geloofsmotieven, van de uiterlijke Openbaring. Dit alles wordt door de modernisten geheel en al ter zijde geschoven, hoewel het Eerste Vaticaans Concilie duidelijk formuleerde: "Indien iemand zegt, dat de ene en ware God, onze Schepper en Heer, uit het geschapene met het natuurlijk licht van het menselijk verstand niet met zekerheid gekend kan worden, hij zij in de ban" (Denz. 1806). Eveneens: "Indien iemand zegt dat het niet mogelijk is of van geen nut, dat de mens door goddelijke openbaring over God en de Hem te brengen eredienst wordt onderricht, hij zij in de ban" (Denz.1807). En tenslotte: "Als iemand zegt dat de goddelijke openbaring door uiterlijke tekenen niet geloofwaardig kan worden gemaakt, en dat derhalve alleen door een individuele ervaring of persoonlijke inspiratie de mensen tot het geloof bewogen moeten worden, hij zij in de ban" (Denz.1812).

'Vitale immanentie'

Binnen de grenzen van de modernisten kan er alleen maar plaats zijn voor 'verschijnselen'; God en alles wat goddelijk is zijn totaal uit hun wereld verbannen.

In het leerstelsel van de modernisten moet het agnosticisme uitsluitend als een negatief deel worden gezien. Het positief deel van het modernisme bestaat naar hun zeggen in een 'vitale immanentie'. Paus Pius X legt uit hoe de modernisten te werk gaan om van het negatieve tot het positieve deel te komen:

"De godsdienst hetzij natuurlijk of bovennatuurlijk, of welk feit dan ook, moet een of andere verklaring toelaten. Men zoekt echter tevergeefs naar een verklaring buiten de mens, als met ter zijde stellen van de natuurlijke theologie de toegang tot de Openbaring gesloten is vanwege het verwerpen van de argumenten van geloofwaardigheid en ook elke uiterlijke openbaring wordt afgewezen. Een verklaring moet dus in de mens zelf gezocht worden. En aangezien de godsdienst een zekere vorm van leven is, dient men deze uitsluitend te zoeken in het leven van de mens zelf. Met dit beginsel heeft men het beginsel van de 'godsdienstige immanentie'. De eerste drijfveer van elk levens-verschijnsel en ook, zoals gezegd is, van de godsdienst, dient men te zoeken in een zekere behoefte of drang. Het eerste beginsel is te vinden - als wij in meer strikte zin over het leven spreken - in een zekere beweging des harten, die 'aanvoelen' (sensus) wordt genoemd. Omdat God het voorwerp is van de godsdienst moeten wij dus wel aannemen, dat het geloof, de aanvang en het fundament van elke godsdienst, gezocht moet worden in een bepaald innerlijk 'aanvoelen' dat ontstaat uit een behoefte aan het goddelijke. Deze 'behoefte' aan het goddelijke kan evenwel niet behoren tot het gebied van het bewustzijn. Aanvankelijk ligt deze behoefte verborgen beneden de grens van het bewustzijn, of, om de moderne wijsgerige benaming te gebruiken, in het onderbewustzijn. Daar ligt ook de wortel ervan verborgen en blijft onopgemerkt."

Daarmee heeft de paus de twee eerste kenmerken van de dwaalleer van het modernisme gegeven.

Het eerste is de loochening van elke natuurlijke kennis die uitgaat van de waarneming van de zintuigen en die door middel van het verstand opstijgt tot een ware, natuurlijke kennis van God. Noch de openbaring noch de menswording hebben enige betekenis voor de modernist, omdat ze volgens zijn stelsel blijven binnen de grenzen van de zintuiglijke dingen.

Het tweede kenmerk is het immanentisme. De 'modernist' aanvaardt uitsluitend de kennis van God die hem in zijn natuur gelegd is door de 'behoefte' naar God en die hem ten deel valt door het 'voelen' van het goddelijke.

Aanvoelen van realiteit

Rijst de vraag op hoe deze behoefte aan het goddelijke dat de mens in zich ervaart uiteindelijk tot godsdienst kan worden. Hierop geven de modernisten het volgend antwoord: De wetenschap en de geschiedenis hebben een tweevoudige beperking: De ene grens ligt buiten de mens. Zij wordt gevormd door de waarneembare wereld. Hij kan niet meer kennen dan wat voor zijn zintuigen toegankelijk is.

De andere grens is innerlijk: het bewustzijn.

Wanneer de mens deze grenzen eenmaal bereikt kan hij niet meer verder. Hij staat dan voor het 'onkenbare'. Waar hij geconfronteerd wordt met dit 'onkenbare' - of dit nu buiten de mens ligt en uitgaat boven de waarneembare natuur, ofwel verborgen ligt in zijn onderbewustzijn - dáár is het waar volgens de modernisten de behoefte aan godsdienst naar boven komt. Dit gebeurt zonder een voorafgaand verstandelijk oordeel. Alleen het 'aanvoelen' omvat in zich zowel de realiteit van het goddelijke, alsook de diepste en innerlijke oorzaak van de mens en bewerkt in zekere zin een band tussen de mens en God. Hier hebben wij dit 'aanvoelen' dat door de modernisten 'geloof' wordt genoemd. Voor hen is dit het beginsel van godsdienst.

Hoe het 'aanvoelen' van God en het persoonlijk 'geloof' dat daaruit voortkomt tot het geloof van een hele gemeenschap kan worden legt paus Pius X verder uit: "Maar aldus filosoferend, of beter gezegd raaskallend zijn zij nog niet aan het einde. Want onder dit 'aanvoelen' verstaan de modernisten niet alleen het 'geloof'. Met dit geloof en in dit geloof, zoals zij het dan opvatten, houden zij bovendien dat daarin ook de 'openbaring' ligt opgesloten. Wat zou men

inderdaad nog meer voor een 'openbaring' kunnen wensen? Noemen we het godsdienstig 'aanvoelen', dat in het bewustzijn naar boven komt niet in bepaalde zin 'openbaring' of tenminste het begin daarvan? Zou men dit opkomend godsdienstig 'aanvoelen' - al is het vaag - zelf niet als een openbaring van God aan de mensen kunnen beschouwen? … Daarvandaan de verwisselbare betekenis van bewustzijn en openbaring. Beide woorden zijn synoniem en kunnen dus hetzelfde betekenen. Vandaar ook dat het 'godsdienstig-bewustzijn' als algemene wet gegeven geheel en al samenvalt met de openbaring, waaraan alles ondergeschikt moet worden gemaakt, zowel het hoogste kerkelijk gezag, het leergezag, als de regeling van de eredienst en de kerkelijke tucht."

Oosrprong van nieuwe godsdienst

Hier hebben wij dus de oorsprong van alle modernistische godsdiensten. Ze zijn slechts pure ontplooiingen van godsdienstige ervaringen van stervelingen. Nu moet niemand denken dat het katholicisme volgens de modernisten daar een uitzondering op maakt. De katholieke godsdienst is volgens deze dwaalleer opgekomen in het bewustzijn van Christus. Christus was een man met uitzonderlijke begaafdheid, zoals er nooit een geweest is noch ooit gevonden zal worden: en dat alleen door de ontplooiing van de 'vitale immanentie'. Dat is een bewering die heel ver reikt. Het gaat hier niet meer om een oude dwaling. Altijd beschouwde men de bovennatuurlijke verheffing van de mens als een zeker hem toekomend recht. Hier is men veel verder gegaan! De modernisten beweren dat onze allerheiligste godsdienst in de mens Christus, zoals ook bij ons, spontaan en van natuur is opgekomen. Zijn geloof is dus volgens modernistische leer slechts een vrucht van zijn menselijk leven. Er bestaat zeker niets dat meer geschikt is om elke bovennatuurlijke orde weg te vagen. Daarom heeft het Vaticaans Concilie met het volste recht gesproken en vastgesteld: "Indien iemand beweert, dat de mens door God niet verheven kan worden tot een kennis en volmaaktheid, welke zijn natuur te boven gaat en hij door gestadige vooruitgang en inspanning tot volledig bezit van alle waarheid en goedheid kan komen, en moet komen: hij zij in de ban" (Denz. 1808).

Het derde kenmerk van het modernisme kunnen wij dus als volgt samenvatten: het modernistische persoonlijke geloof van het individu wordt tot geloof van een gemeenschap waar een bijzonder 'gevoelig' mens tot een bijzondere kennis van God geraakt. Daardoor wordt hij inspiratiebron voor anderen die zijn geloof willen volgen.

Eerste plaats - ervaring

Tot hier toe heeft de heilige paus slechts gesproken over het 'aanvoelen' van God in het binnenste van de mens. Welk aandeel heeft echter voor de modernisten het verstand bij het tot stand komen van het geloof? Voor de katholiek staat het verstand op de eerste plaats: God openbaart zijn waarheden en de mens aanvaardt en doordringt deze met zijn verstand. De modernist geeft de eerste plaats aan de 'ervaring' van God. Pas daarna is er ruimte voor de werkzaamheid van het verstand: "In het reeds genoemde 'aanvoelen' zeggen de modernisten - omdat het 'aanvoelen' en geen kennis is - plaatst God zich weliswaar tegenover de mens, maar zó vaag en zozeer vermengd, dat Hij door het gelovig subject nauwelijks of niet wordt opgemerkt. Het is dus noodzakelijk dat dit zelfde aanvoelen door een of ander licht verhelderd wordt, waarin God dan duidelijker te voorschijn komt en beter onderscheiden wordt. Dit nu behoort tot het gebied van het verstand, welks taak het is te denken en te analyseren. Door het verstand vat de mens zijn levensverschijnselen eerst samen in begrippen. Daarna drukt hij deze begrippen in woorden uit. Vandaar de bekende uitspraak der modernisten: 'De godsdienstige mens moet het geloof in zijn denken omzetten'... Dit dieper denken is wel afgeleid uit het eerste eenvoudige denken, maar het is nauwkeuriger en scherper."

Wordt dit denken over het geloof uiteindelijk door het hoogste leergezag der Kerk erkend, dan is een dogma tot stand gekomen. "In de leer der modernisten is men hier bij een der hoofdpunten terecht gekomen: de oorsprong en het wezen van het dogma zelf. De oorsprong van het dogma ligt immers volgens hen in die aanvankelijk eenvoudige uitdrukkingen, die in zekere zin noodzakelijk zijn voor het geloof. Want wil men kunnen spreken van een openbaring dan is een duidelijke kennis van God in het bewustzijn noodzakelijk. Een dogma zelf schijnen zij echter te zoeken in de secundaire, de uitgedachte formuleringen.

Om het wezen van het dogma te vatten moet men allereerst nagaan welke betrekking er bestaat tussen godsdienstige formuleringen en het godsdienstig 'aanvoelen' door de ziel. Men zal dit gemakkelijk inzien als men overtuigd is dat het doel van godsdienstige formules van deze soort niets anders is dan de gelovige het middel te verschaffen waarmee hij zich rekenschap geeft van zijn geloof. Wat hun betrekking tot het geloof aangaat zijn het geen volledige kenmerken van het geloofsvoorwerp. Zij worden meestal symbolen genoemd. Wat de gelovige betreft zijn ze (de dogma's) louter hulpmiddelen.

Betreffende deze hulpmiddelen kan verstandelijk op geen enkele wijze worden aangetoond dat zij absolute waarheid bevatten. Als symbolen zijn het immers alleen maar afbeeldingen van de waarheid en moeten derhalve aangepast zijn aan het godsdienstig 'aanvoelen' in zover dit betrekking heeft op de mens. Als instrumenten zijn de dogma's voertuigen van de waarheid en moeten dus ook aangepast zijn aan de mens waar deze betrokken is bij het godsdienstig 'aanvoelen'.

Het voorwerp echter van het godsdienstig 'aanvoelen' heeft, het absolute bevattende, een onbeperkt aantal aspecten, waarvan nu eens dit, dan weer een ander op de voorgrond kan treden. Evenzo kan de gelovige mens telkens in andere omstandigheden geraken. Daarom moeten ook de formules, die wij dogma's noemen, aan deze wisselvalligheid onderworpen zijn en derhalve ook vatbaar zijn voor verandering. Zodoende ligt de weg open voor de innerlijke evolutie van het dogma."

Wordt vervolgd

Brief aan ouders

Pater Alain Lorans

Is het in het Internettijdperk realistisch om kinderen op te voeden met rosa, rosa, rosam? Deze veel te lang verbogen roos lijkt vandaag wel verwelkt. Denkt men werkelijk meisjes klaar te maken voor het echte leven van dit aanvangende derde millennium, door hen te laten omgaan met Homerus en Vergilius, Aristoteles en Sint-Thomas, Corneille en Péguy? Kunnen zij met deze literaire en filosofische bagage een wereld trotseren die beheerst wordt door het geld en de techniek? Dat zijn uw bedenkingen op het ogenblik dat u uw dochter laat inschrijven in een school van de Dominicanessen van Saint-Pré.

Ik wil daarop antwoorden door er allereerst aan te herinneren, wat een school die echt christelijk wil zijn, niet is: “Zij bestaat niet uit een les over christelijke leer, aangevuld door een Franse les, waarbij een meetkundeles gevoegd wordt, tenslotte voltooid door een geschiedenisles en enkele gymnastiekoefeningen: het geheel gelardeerd met talen en exacte wetenschappen. De christelijke school bestaat niet uit het bieden van gelijkwaardige vakken maar uit het aanbod van eenzelfde, algehele, schone en samenhangende waarheid.”

Zo ziet u dat het er niet om gaat een wonderlijke en als ontwrichte opleiding te geven. Uw dochter moet klaargemaakt worden voor het leven dat haar wacht, geworteld in de praktijk, met intellectuele eisen en de zorg om haar eeuwige bestemming. Er zou geen sprake van kunnen zijn haar opvoeding te amputeren, of haar terug te brengen tot een van die drie elementen: alleen maar te letten op de praktische vorming om er een bekwame kookster van te maken, of slechts een zuiver intellectuele opleiding voor ogen te hebben om er een blauwkous van te maken, of ook nog haar alleen te onderhouden over spiritualiteit om er een voortijdige novice van te maken.

Naaien en koken, exacte wetenschappen en Frans en het Woord Gods, dat is er allemaal in een christelijke school en niet minder dan dat. Maar geen mengelmoes, noch verward, noch overbelast. Dat alles op zijn plaats; in de goede volgorde, harmonieus en organisch. Een hiërarchie zonder strakheid, mooi en soepel. Deze hiërarchie tussen de verschillende activiteiten van de leerling stelt haar in staat een complete vorming te verwerven, en een evenwichtige christelijke vrouw te worden. In een naar waarde opeenvolgende rangorde: huishoudelijke taken, leervakken, sacramenteel leven.

In het leven van alledag, wordt de volgorde gemakkelijk aangenomen. We hebben een hoofd en voeten waarvan de noodzaak onbetwistbaar en de plaats onbestreden is. Men moet de voeten op de grond hebben en denken met zijn hoofd. Het zou een warboel zijn als men op zijn hoofd liep en met zijn voeten dacht. In de omgangstaal leert de eenvoudige logische analyse ons dat alle delen van een volzin niet dezelfde waarde hebben: er is een hoofdzin en er zijn bij-

Het is belangrijk ook in het gezin samen met de kinderen te lezen

zinnen, waarvan sommige bijvoeglijk zijn en andere alleen bijwoordelijk. Hetzelfde is het geval met de daden die wij stellen; het zou een ernstige beoordelingsfout zijn een betrekkelijke waarde toe te kennen aan een fundamentele werkelijkheid.

De les van de dingen

U stemt in, maar u vraagt zich af hoe het in de praktijk mogelijk is dit doel te bereiken met een nog jong kind. Ik antwoord u zonder omwegen: door het contact met de natuurlijke en bovennatuurlijke werkelijkheid. De ontdekking van de realiteit en van de bovennatuurlijke orde gebeurt heel eenvoudig door

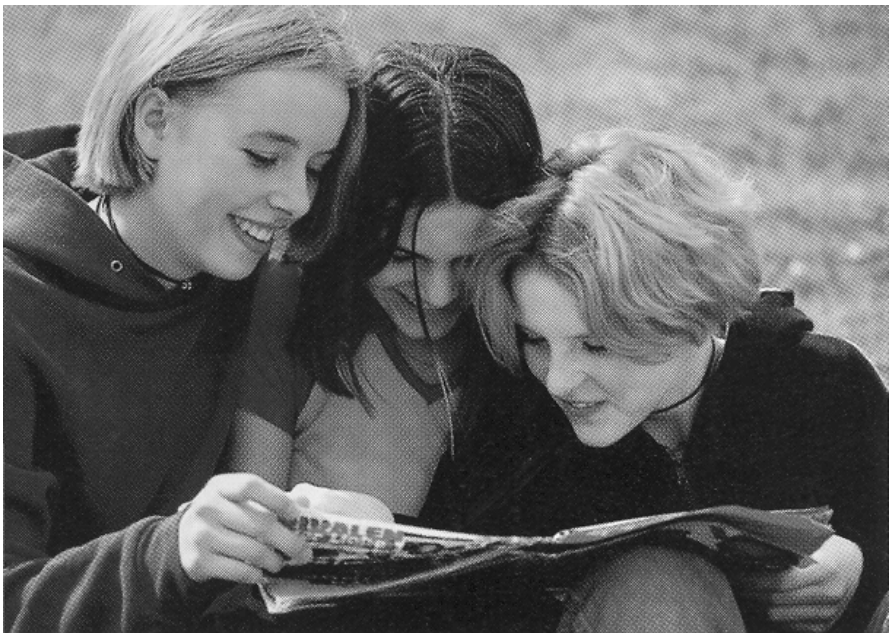

De kinderen kunnen beter een goed boek lezen dan steeds voor de televisie of achter de computer zitten

wat men vroeger de "les van de dingen" noemde, de les die de dingen ons geven. De bovennatuurlijke werkelijkheden, de grote waarheden van het geloof, worden onderwezen in de les over de christelijke leer, aangepast aan het peil van rijpheid in ieder klas.

In de literatuur stelt het lezen en bestuderen van teksten de leerlingen in staat in contact te komen met de denkwereld van een schrijver die de werkelijkheid op een min of meer nauwkeurige manier schildert of bezingt. Kinderen ontdekken wat er waar, goed en mooi is in deze bladzijden, al wat er in overeenstemming is met de orde, natuurlijk of bovennatuurlijk, die door de Schepper gewild is. Als ze rijper zijn, leren ze te beoordelen wat deze orde misvormt of verminkt, en wat een werk leugenachtig, pervers of lelijk maakt. Niets kan dit persoonlijk contact met de werken van schrijvers van enig formaat vervangen, vooral niet werktuiglijk nageprate leerboeken!

Eenmaal in de filosofielessen gekomen, zullen zij met uiterste nauwkeurigheid dat intellectuele gedrag kunnen bestuderen en verdedigen dat natuurlijkerwijs al het hunne is; het thomistische realisme, de filosofie van het begrip in de school van de werkelijkheid.

In deze concrete vorming, in dit krachtig opsporen van de fundamentele waarheden, moet er een hiërarchie vastgelegd worden tussen de verschillende disciplines: "Alle vakken van het programma worden niet op hetzelfde niveau geplaatst; hun ongelijke waardigheid wordt erkend en gerespecteerd; de eerste interesse van het kind wordt niet geboeid door de minder belangrijke vakken." Onder die voorwaarden zal uw dochter, in de loop van de jaren, kunnen leren om ieder van de realiteiten die haar omringen juist te kunnen beoordelen, prioriteiten te stellen en keuzes te maken.

Allereerst "is het onderricht van de christelijke leer het voornaamste, van een niet decoratieve maar effectieve voorrang, met een speciale aandacht voor de H. Schrift, vooral voor het Nieuwe Testament; de tijd die voorzien is voor dit onderwijs wordt altijd gerespecteerd". Maar ook – en dat is het moeilijkste punt om te begrijpen – "is dit onderricht van de christelijke leer nauw verbonden met dat van de profane vakken die het licht van het geloof van binnenuit doordringt", waarbij deze nauwe verbondenheid niet een bestrooien van vrome beschouwingen tijdens de Franse les, noch een fineerlaagje van moraliserende gedachten op de biologieles. Want het gaat er zeker om van binnenuit de literaire en natuurwetenschappelijke vakken te verklaren door de theologie en de spiritualiteit. Verre van een vermenging van de genres in stand te houden, geeft deze verklaring heel hun zin aan de profane stoffen.

Ik voel dat u daarvan staat te kijken. Laten we een voorbeeld nemen: de cursus filosofie. "Wat is het doel van deze klas? – In voortdurende samenhang met de christelijke leer, onder leiding van Sint Thomas en door de hedendaagse thomisten te lezen de directe informaties van het gezond verstand te onderscheiden, verdiepen en bewijzen. Reden en diepte geven aan essentiële vragen, over de mens en over het leven, die ieder menselijk wezen zich normaal stelt en die met een bijzondere kracht gesteld worden door de grote schrijvers. De nieuwe problemen weer plaatsen in een gezonde leerstellige traditie, niet om ze te verbergen maar om ze op te lossen, door het nieuwe heen het eeuwige terugvinden, om het nieuwe te behouden." Goed dan! zult u me zeggen, wat de filosofie betreft is het waar dat de zin voor het eeuwige in staat stelt de nieuwigheden juist te beoordelen, zonder naïviteit. Maar onze dochter gaat niet

naar de hoogste klas, zij moet Franse lessen krijgen die aangepast zijn aan haar leeftijd, en wij zijn erg bang dat de theologie haar geest meer in de war brengt dan verlicht.

De rol van het literaire werk

U hebt volkomen gelijk te denken dat het onderwijs aangepast moet zijn aan de rijpheid van de kinderen. Daarom is er zeker geen sprake van hun een cursus theologie te geven over de Summa van St. Thomas van Aquino. Maar het is helemaal aangepast om aan hun jonge verstand een cursus Frans aan te bieden met een goede filosofische basis en in een theologische geest, in samenhang met hun godsdienstige overtuigingen – en niet in tegenspraak, zelfs niet eenvoudig naast elkaar geplaatst. "De schrijvers die gedoceerd worden in de geest en met de grondgedachte die wij hebben genoemd, laten de mens kennen en voelen door de werken die ons boeien en die ons verplichten de mens en zijn leven te beoordelen. Verwacht u deze onvervangbare weldaad ooit te ontvangen van de exacte wetenschappen alleen? De exacte wetenschappen stellen u chemische en biologische vragen. Zullen zij u uit zichzelf de voornaamste vragen stellen over de vrijheid, over de maatschappij, de liefde, de zonde en de genade – die vitale vragen waarmee welk enigszins sterk literair werk dan ook u onverbiddelijk confronteert."

Wat ik zojuist terloops heb gezegd over de natuurwetenschappen, maak daaruit niet te snel de gevolgtrekking dat de exacte wetenschappen zijn uitgebannen uit het christelijk onderwijs. Ik heb wel de wetenschappen helemaal apart aangegeven, gescheiden van de filosofie en de theologie, anders gezegd de intensieve en exclusieve wetenschappelijke cultuur. De exacte wetenschappen moeten, evenals de letteren, beter belicht worden: "Vooral in onze tijd die gefascineerd is door het onderzoek en de ontdekking op het terrein van het leven en van de levenloze lichamen, zijn het onderwijs en het getuigenis van de leraar van de exacte vakken, wanneer zij fundamenteel zijn opgenomen in een gezonde filosofie en in een levende theologie, van een onvervangbare waarde. Misschien nog meer dan de filosofieleraar, omdat hij gezaghebbend is in het vak exacte wetenschappen, zal hij de kans hebben de prometheïsche (zelfbewust tegenover de goden) dromen en de enorme ambities die rondspoken in de verbeelding van zoveel moderne mensen en die zo samengevat kunnen worden: 'Alles wat mogelijk is, is toegestaan aan de mensen! Wie zou er, ten overstaan van onze overheid durven te spreken van rechten?'

In de tijd van de genetische manipulaties, van het inbrengen van embryo's en van het kloneren, die slechts wetenschap beleeft zonder filosofisch en theologisch bewustzijn, slechts verval van de geest is?

"De schrijvers die bestudeerd worden in literatuurkennis en de exacte wetenschappen zijn niet gelijkwaardig om een mens te vormen. Een leerplan waarvan de echte hoofdrichting, zo niet kwantitatief, op het terrein van de exacte wetenschappen zou liggen, zou als effect hebben (behalve in een of ander speciaal geval, tenminste naar cultuurmaatstaven) een onmenselijk type mens te vormen – waarvoor de voornaamste waarden de productie en het consumeren zouden zijn." Is dat niet de sciëntistische en consumentistische "Meilleur des Mondes", die elke dag onder onze ogen plaats heeft? Willen we dat de christelijke jongeren ondanks zichzelf de medeplichtigen van dit barbaarse materialisme worden, omdat ze niet voldoende gewapend zijn geweest, of dat ze er de bereidwillige slachtoffers van zijn door gebrek aan vrijheid van oordeel?

Die opvoeding zou nog zeer kwetsbaar zijn als ze niet steunde op een solide praktische basis. Daarom moet een leerling leren "snel alle huishoudelijke werkzaamheden op zich te nemen, ze te ontdoen van elke zwaarte of complicatie, van ieder uiterlijk vertoon en van iedere gierigheid. Ze moet gedurende haar studietijd vertrouwd gemaakt zijn met naaien en wassen, knippen en strijken, koken en bedienen op een handige, gracieuze en waardige manier, die haar in staat zal stellen weldra haar huishouden soepel te laten verlopen en het als heilig te beschouwen, naar overeenkomst met het huisje van Nazareth." Daar ook stelt een hogere, tegelijk geestelijke en concrete, visie in staat de rol van een huismoeder niet te beschouwen als een vervelend corvee, maar wel als een taak die charmant en licht vervuld moet worden.

Zo wordt het ideaal van de dominicanessenonderwijzeressen, vervat in hun constituties: "De zusters moeten zich ervan bewust zijn dat zij het onderwijs geven niet aan wereldvreemde geesten, maar aan personen, en dat zij door het onderwijs in het jonge meisje van vandaag de vrouw van morgen opleiden." Want het gaat er zeker om dit jonge meisje te helpen, in samenwerking met haar familie, "in haar de genade van haar doopsel te ontwikkelen, die genade die van haar een getuige van Christus wil maken temidden van haar verwanten, 'een aanvoerder om anderen op de goede weg mee te slepen, een vermogen om te beschermen, een waarde om voor te lichten, een goedheid om te beminnen en te troosten'."

Alle citaten vervat in deze brief zijn genomen uit het boek van pater Calmel, 'École chrétienne renouvelée' (Téqui éd.), en uit de geschriften van Moeder Hélène Jamet.

De zeven gaven

Uit: 'Deugdenleer' door
Dr. C.F. Pauwels O.P.

In het vorige artikel hebben we getracht de lezer er een idee van te geven, wat de gaven van de H. Geest nu eigenlijk zijn, met welk doel ze ons door God werden geschonken en wat zij in onze ziel uitwerken. Zoals we zagen, vormen zij een noodzakelijk en onmisbaar onderdeel van het christelijk leven, want door hun aanwezigheid naast de deugden, die ons in staat stellen om op eigen initiatief en volgens eigen overleg voor God te leven en Zijn geboden in alles te volbrengen, maken ze ons tegelijkertijd bereid om Zijn directe leiding te volgen, als Hij in ons leven wil ingrijpen. En omdat God ons op die manier vooral zal helpen in moeilijke en kritieke gevallen en speciaal, wanneer we verder gevorderd zijn in het christelijke leven, en meer nog omdat een werken onder Gods onmiddellijke leiding veel volmaakter is dan een werken op eigen menselijk initiatief, vormen die gaven de bekroning van ons bovennatuurlijk zielenleven. Alleen de drie goddelijke deugden staan in waarde nog hoger.

De gave van wijsheid

De hoogste en voornaamste van de gaven van de H. Geest is die van wijsheid; en deze hangt dan ook samen met de liefde, die de voornaamste van alle deugden is.

Bij de behandeling van de intellectuele deugden hebben we de wijsheid al even in het voorbijgaan genoemd. Zij heeft niets te maken met ontwikkeling of geleerdheid, omdat zij even goed bij ongeletterden als bij geleerden gevonden kan worden; en met slimheid of sluwheid heeft zij natuurlijk nog veel minder te maken, omdat ze juist bij de eenvoudigen van hart wordt aangetroffen. De wijsheid is de hoogste vorm van weten en zij alleen zegt het laatste woord over een zaak. Want zij beoordeelt alles, wat er in de wereld bestaat of in het mensenleven voorvalt, naar zijn verband met de diepste oorsprong van alle dingen en met het laatste levensdoel van de mens. Ook bij ingewikkelde situaties of bij de meest sensationele voorvallen zegt zij een kort en krachtig woord, al was het slechts een waarheid als: alles in Gods hand, of: een goed geweten is de beste troost; iets, dat schijnbaar vanzelf spreekt en dat iedereen dikwijls heeft gehoord, maar waar toch de wijzen alleen op zo'n ogenblik aan denken.

Die wijsheid nu kan de vrucht zijn van diep nadenken of van een lange levenservaring; zij wordt daarom ook bij bejaarden en oude mensen het meest verwacht, al worden die verwachtingen ook wel eens beschaamd. Maar zij kan ook van iets geheel anders komen, nl. van een zg. "connaturalitas" of innerlijke geestesverwantschap of gelijkvormigheid met dat laatste levensdoel van de mens. Zo gaat het immers ook bij de mensen onderling. Als we lang in geestelijke intimiteit en innige vriendschap met een ander mens hebben geleefd, weten we als vanzelf, hoe hij of zij over de een of andere gebeurtenis zal denken, ook al is het iets absoluut nieuws en onverwachts, waarover we nog nooit een woord hebben gewisseld. We kunnen absoluut zeker zeggen: „Wat zal hij daarmee ingenomen zijn," of „het is maar goed, dat hij dat niet meer beleeft." Zo iets voelen we haast onbewust heel zuiver aan, ook al zouden we er onmogelijk een motivering voor kunnen geven.

En nu betekent de goddelijke liefde in ons zo'n geestelijke verwantschap met God. Zij maakt ons innerlijk aan Hem gelijk; zij is een ware, wederkerige vriendschap: de liefde, die het wezen zelf is van God, is door de genade in ons hart uitgestort. God zelf woont daardoor in ons, want, zegt Christus, "indien iemand Mij bemint, zullen de Vader en Ik tot hem komen en Onze intrek bij hem nemen."

De goddelijke ingestorte wijsheid hangt daarom samen met de liefde. Het wordt voor ons iets vanzelfsprekends om alles van Gods standpunt te bezien en te beoordelen. Want door de liefde stellen we de ongebroken eenheid met God in waarde boven alles en letten we er alleen nog maar op, hoe de dingen in de wereld en de gebeurtenissen in ons leven die eenheid bevorderen of belemmeren. En wat ons dus ook overkomt en waarmee we ook te maken krijgen, alles wordt naar diezelfde definitieve maatstaf beoordeeld. Daarmee is dan het laatste woord er over gezegd.

De gaven van inzicht en wetenschap

Na de gave van wijsheid komen er twee andere, die eveneeens reeds door hun naam als gaven van meer verstandelijke aard worden gekenmerkt. Zij zijn bestemd om met de goddelijke deugd van geloof samen te werken. Dat zijn de gaven van inzicht en van wetenschap.

Het geloof zelf geeft aan de mensen absoluut geen inzicht in de waarheden, die zij gelovig aanvaarden. Het laat hen op gezag van Gods openbaring waarheden aannemen, die zij niet en nooit kunnen begrijpen, omdat hun verstand daarvoor te zwak en beperkt is: dat God een in wezen en drievuldig in personen is; dat God zelf mens werd en op aarde kwam leven; dat wij door de genade een waarlijk goddelijk leven hebben gekregen; dat wij door Christus' lijden van de ondergang zijn gered, enz. Natuurlijk begrijpen we wel, wat er met die woorden wordt bedoeld en wat dus de betekenis van die mysteries is; anders had ons geloof geen waarde. Maar de waarheid ervan inzien en bewijzen kunnen we niet. Daarvoor is Gods woord de enige garantie.

Wetenschap

Zo werkte dus het geloof in ons. Nu krijgen we daarbij de gave van inzicht. Inzicht - de naam geeft het zelf reeds aan betekent een dieper schouwen door de uiterlijkheden heen, een dieper doordringen in het wezen van de dingen. Maar wat doorschouwen we dan door die gave? En op welke manier gebeurt dat dan?

Absoluut uitgesloten is natuurlijk, dat het mysterieuze, onbegrijpelijke karakter van de geloofsleer gedurende ons leven hier op aarde ooit zou verdwijnen en dat we dus Gods wezen en raadsbesluiten zelf zouden kunnen doorschouwen. Zo'n gave van inzicht kan ons in dit leven nooit worden geschonken. Maar we kunnen wel een ander soort van inzicht krijgen. We kunnen nl. de betekenis en de waarde van de geloofsgeheimen beter gaan beseffen; er bijv. meer van doordrongen raken, wat het is, door Christus' lijden verlost te zijn. We kunnen ons van de consequenties en praktische toepassingen, die aan de geopenbaarde leer vastzitten, beter bewust worden, bijv. van de eisen, die de naastenliefde ons stelt.

En sommige waarheden, die God heeft willen openbaren, kunnen we ook helemaal gaan begrijpen, bijv. dat we na dit leven zullen blijven voortbestaan; dat kunnen we tenslotte ook bewijzen.

Nu kan een dergelijk dieper inzicht de vrucht zijn van eigen studie en denken en geleerdheid. Maar daartoe heeft lang niet iedereen genoeg aanleg en gelegenheid; en de mogelijkheden van zo'n eigen studie zijn bovendien ook maar beperkt. Maar daarbuiten en daarboven kan ons zo'n inzicht ook als een gave worden geschonken.

We staan trouwens voor een paar feiten, die zonder het bestaan van deze gave onverklaarbaar zouden zijn.

We lezen nl. in de geschiedenis van verschillende heiligen, die vrijwel onontwikkeld waren gebleven, die bitter weinig gelegenheid tot studie hadden gehad en amper konden lezen en schrijven, dat grote godgeleerden toch graag met hen spraken en dan over de diepste mysteries van het geloof. Ze legden hun zelfs hun moeilijkheden voor! St. Catharina van Siëna, een gewoon meisje uit het volk, is daarvan een bekend voorbeeld. In zulke gevallen zijn natuurlijk verklaringen als „het gewone gezonde verstand" erger dan niets. Zo'n kennis kan niets anders zijn dan een gave van God.

En heeft niet St. Thomas van Aquino zelf gezegd, dat hij aan de voeten van het kruisbeeld meer had geleerd dan door al zijn studeren? Voor iemand, die wetenschap zo hoog aansloeg als hij het deed, was dat beslist geen vrome frase.

Bij deze gave van inzicht komt nu verder nog de gave van wetenschap.

Deze draagt een naam, die in velerlei zin kan worden gebruikt en dus vrijwel van alles kan betekenen. Als die echter aan een gave van de H. Geest wordt gegeven, betekent zij volgens de theologen en exegeten in het bijzonder het vermogen om de waarheden, die door ons geloofd moeten worden, van andere waarheden te onderscheiden.

Al kunnen we de hoofdzaken van ons geloof in twaalf artikelen samenvatten, we weten toch allen, dat er een uitgebreide geloofsleer bestaat, die zeer vele dogma's omvat. Verder komen daarbij nog de consequenties en conclusies en praktische toepassingen op het leven, die in de geloofsleer liggen opgesloten. En nu zijn er vele eenvoudige zielen, die in blakende goede trouw nog allerlei andere waarheden, vooral op het gebied van devotiepraktijken en dergelijke, als geopenbaard beschouwen en er absoluut van overtuigd zijn, dat wj ook die gelovig, zonder kritiek of twijfel, moeten aannemen.

Zo iets kan nu soms wel heel roerend en zelfs stichtend zijn, maar het is toch allesbehalve volmaakt. We moeten evenmin te veel als te weinig geloven; ten minste in dit opzicht moet het geloof de veilige en juiste middenweg bewandelen. En als we nu in aanmerking nemen, dat het geloof, waarmee die brave zielen hun eigen verzinsels of de verhalen van anderen verwarren, de leidraad van het leven moet zijn; en dat zij bovendien, naarmate ze beter en volmaakter worden, meer waarde aan het geloof zullen gaan hechten, dan blijkt wel, hoe gevaarlijk zulk een misplaatste goede trouw eventueel zou kunnen worden.

Het gebed, dat door het geloof geïnspireerd moet worden en daaruit zijn inhoud put, zou helemaal in een verkeerde richting kunnen gaan. Niet voor niets hechtten daarom de oude kluizenaars in de woestijnen van Egypte, wier leven en leer Johannes Cassianus voor ons heeft opgetekend, zo'n grote waarde aan de „discretio" of gave des onderscheids.

Wij moeten de goddelijke waarheid van eigen verzinsels en inbeeldingen en casu quo ook van duivelse inblazingen kunnen onderscheiden. Ook hier kunnen we iets bereiken door eigen studie en nadenken.

Maar de gave van wetenschap vult die toch maar beperkte en slechts voor enkelen openstaande mogelijkheden aan en leert alle mensen onderscheid maken tussen hetgeen wij wel en hetgeen wij niet moeten geloven.

De gave van raad

De vierde en laatste gave van den H. Geest met een meer intellectueel klinkende naam is de gave van raad. Die wordt ons ingestort tot hulp en vervolmaking van de deugd van voorzichtigheid. Na de in het vorige hoofdstuk gegeven voorbeelden kunnen we daarover kort zijn.

Met de deugd van voorzichtigheid moeten we uitmaken, wat ons in allerlei gevallen te doen staat, waar onze plicht ligt en welke keuze we moeten maken, als we werkelijk deugdzaam willen handelen. Maar op sommige ogenblikken kan het leven nu eenmaal erg moeilijk en ingewikkeld zijn; dan kunnen we niet alle factoren beoordelen bij gebrek aan gegevens, en we kunnen niet in de toekomst lezen om alle gevolgen van onze daden te berekenen.

Ons eigen nadenken schiet dan tekort. En daarom citeert St. Thomas hierbij terecht het woord uit het Boek der Wijsheid (9, i 5) : "Cogitationes mortalium timidae et incertae providentiae nostrae; de gedachten der stervelingen zijn immers weifelend en onzeker onze berekeningen." Wij hebben daarom in vele gevallen de directe leiding van den H. Geest nodig.

Men stelle zich bijv. de perplexe situatie eens voor, waarin zich de H. Cyprianus, bisschop van Carthago tijdens de vervolging van keizer Decius, bevond en die zich voor zovele christelijke leiders later heeft herhaald met geringe wijzigingen. Want wat moest hij doen? Zich zolang mogelijk verbergen om zo de leiding van de christenen in die uiterst moeilijke tijden in handen te kunnen houden en de zielzorg te blijven organiseren; of hen door een onverschrokken voorbeeld van martelaarschap bemoedigen en de weg wijzen? Geen mens, die zo'n keuze op eigen gezag zou kunnen of durven doen. De H. Geest gaf hem in zich eerst verborgen te houden om alles te regelen en zich dan openlijk te vertonen.

In dergelijke gevallen maakt de gave van raad ons dan bereid om de inspraken van de H. Geest te volgen, welke offers die ook van ons zouden eisen.

Laten wij hier even opmerken, dat de gave om aan anderen raad te geven in moeilijkheden, die sommige mensen zo kenmerkend eigen is (maar die dan natuurlijk niet zozeer strekt tot heiliging van de raadgever zelf als wel tot die van anderen), niet onder de gave van raad valt, maar eerder een soort charisma is. Want de gaven dienen tot onze eigen heiliging.

Vreze Gods

De gave van de vreze Gods

Met de derde goddelijke deugd, die van hoop, hangt samen (hoe vreemd het misschien ook op het eerste gehoor moge klinken) de gave van de vreze Gods.

Er bestaan vele soorten en variëteiten van vrees; en ze kunnen waarlijk niet alle een vrees van God worden genoemd. Er bestaat bijv. de wereldse vrees, die de apostelen in de hof van Olijven van Christus deed wegvluchten en die Petrus er toe bracht zijn Meester te verloochenen. Een dergelijke vrees is natuurlijk niet goed en wordt ons nooit door God gegeven. En zelfs niet iedere vrees voor God is werkelijk goed. Als bijv. een mens wel Gods geboden zou onderhouden, maar enkel en alleen omdat hij door een zg. slaafse vrees daartoe werd gedreven, d.w.z. door de angst voor de straffen van God, dan zou hem dat absoluut niet baten: ook al overtrad hij dan ook uiterlijk Gods geboden niet, zijn manier van leven was dan toch slecht.

Als die slaafse vrees intussen in ons met andere en hogere gevoelens zou samengaan en samenwerken, zou ze wel goed en nuttig zijn. Want het is tenslotte volkomen waar, dat God de verstokte zondaars op een verschrikkelijke manier kan en zal straffen; en daarmee mogen we dus ook wel rekening houden, maar alleen niet uitsluitend.

Daarbij moet o.a. komen de zg. kinderlijke vrees voor God. Die vrees is geen angst voor de straf, die op de zonde zal volgen, maar voor de zonde zelf. En die zonde vreest zij dan, omdat die betekent een zich afkeren en afscheiden van God, die goed en volmaakt is en recht heeft op onze liefde en toewijding. Zo beschouwd is de zonde zelf iets angstwekkends en zo wordt zij ook beschouwd door de kinderlijke vrees.

Nu geeft de gave van de vreze Gods ons juist die kinderlijke vrees; en naarmate de liefde in ons groeit, wordt ook die vrees steeds sterker. Want als wij God steeds meer gaan beminnen, raken alle gedachten aan ons eigenbelang steeds meer op de achtergrond; en dus ook de gedachte aan een straf, die ons na een zonde zou kunnen treffen; en zo dus ook de slaafse vrees. De gedachte aan God zelf gaat daarentegen alles domineren; het idee, dat iets (nl. de zonde) ons van God zou kunnen scheiden, wordt hoe langer hoe meer vreeswekkend; en zo neemt door de groei van de liefde in ons de kinderlijke vrees ook toe in kracht.

En die maakt ons vanzelf tot een gewillig en volgzaam voorwerp van Gods leiding en inspraken.

Die vrees nu laat zich ook zeer goed verenigen met de deugd van vertrouwen. Want dat vertrouwen richt zich op God, op de hulp, die Hij ons heeft beloofd, op Zijn macht, die ons alles kan, en op Zijn goedheid, die ons alles wil geven. Op deze punten kan en mag er bij ons dus nooit ook maar een spoor van vrees en weifeling bestaan. Maar wel kunnen wij tegelijk met dat vertrouwen op God vrezen voor onszelf. Wijzelf zijn immers in staat ons door de zonde aan de hulp van God te onttrekken; en de vrees voor die verschrikkelijke mogelijkheid kan en moet steeds groter worden. Zij vult dan ons vertrouwen op God waardig aan.

Godsvrucht

Onder de zeven gaven van de H. Geest geldt die van vrees onder de theologen als relatief de minst volmaakte en als een inleiding tot de andere. Zij houdt immers nog zo volop rekening met het kwaad zelf en heeft daarom ook een meer negatief karakter; zij schrikt meer af van iets slechts dan dat zij ons rechtstreeks tot iets goeds zou brengen. Maar zeer terecht wordt zij in het Psalmboek genoemd: “Het begin van de wijsheid,” die de hoogste gave is!

Hier moeten we nog even opmerken, dat St. Thomas bij zijn algemene indeling van de gaven van de H. Geest bij de goddelijke en zedelijke deugden (S. Th. I-IIae, q. 68, a. 6) de gave van vrees ook nog in verband heeft gebracht met de deugd van matigheid. Deze gedachte heeft hij later, bij de speciale behandeling van die deugd, niet nader uitgewerkt, maar zij is betrekkelijk gemakkelijk te volgen. De matigheid immers met al haar onderdelen leert ons onze zinnelijke begeerten beheersen; zij zetelt dan ook in het lagere gedeelte van onze natuur. Dat is vanzelf het minst vatbaar voor hoge gedachten en idealen en heeft daarom ook het meest behoefte aan strenge tucht. En zo moet juist deze deugd door grote vrees voor de zonde tot volmaaktheid worden gebracht.

De gave van sterkte

Eenvoudig en voor de hand liggend is het verband tussen de deugd en de gave van sterkte.

Beide hebben volgens hun naam ten doel de mensen te wapenen tegen de moeilijkheden, die een echt christelijk leven in deze wereld vanzelf met zich meebrengt, tegen de kritieken en aanvallen en vervolgingen van buiten af, waaraan wij weerstand moeten bieden zonder in overdreven vermetelheid en waaghalzerij te vervallen. De eigenlijke hoofddeugd van sterkte zelf geeft ons moed en kracht genoeg om zelfs het doodsgevaar te trotseren en dus liever het martelaarschap te ondergaan dan onze plicht als christenmensen (die niet slechts het zo nodig openlijk belijden van ons geloof, maar ook het onderhouden van Gods zedenwetten omvat!) te verzaken; de nevendeugden als het geduld, de volharding, de grootmoedigheid, enz. stellen ons in staat om ook andere mindere bezwaren te overwinnen.

Zo zien we, dat de deugd zelf al op het grootst mogelijke gevaar berekend is. Hoe kan zij dan nog verder door een gave van de H. Geest vervolmaakt worden? De gave van sterkte geeft een vervolmaking, door aan dit volhouden en doorzetten tegen moeilijkheden in nog een bijzondere kleur en stemming te geven, nl. die van „fiducia evadendi omnia pericula et perveniendi ad vitam aeternam,” het vertrouwen alle moeilijkheden te boven te komen en het eeuwige leven te bereiken, zoals St. Thomas het uitdrukt.

Een christen moet immers zijn moeilijkheden ook verdragen in een echt christelijke geest. Dat is er niet een van verbeten koppigheid of van cynische onverschilligheid, van star en droog plichtsgevoel of van een zich hopeloos schikken in het onvermijdelijke; die is niet grimmig, noch laf, noch opgewonden. Een christen mag de moeilijkheden gerust zwaar gevoelen en kan dat zonder valse schaamte tonen; hij mag zelfs proberen de moeilijkheden te ontlopen, als hij dat kan zonder verzaken van zijn plicht. Maar als hij voor zijn overtuiging moet lijden, weet hij, dat het is voor een hoog ideaal; dat God hem zeker kracht zal geven om vol te houden; dat hij niet alleen en eenzaam lijdt, maar dat Christus met hem zijn kruis draagt; dat zijn lijden niet nutteloos verloren gaat, maar door het mysterie van de Gemeenschap der Heiligen vruchtbaar is voor anderen.

En zo verklaart juist de gave van sterkte, waarom de christelijke martelaars, die dikwijls nog jong of in de kracht van het leven waren en toch ook van de schoonheid van het leven genoten, desondanks blij en opgewekt de dood zijn ingegaan.

Thomas van Aquino

De grote denker die in zijn
Summa Theologica
een geweldige synthese heeft gegeven,
waarin alles wat over God
en de mens kan worden gekend,
wordt opengelegd.
Zijn werk is een monument van
oorspronkelijke christelijke denkkracht.

De mens: het beeld van God

HET WEZEN VAN GELUK

Geluk: het doel van het mensdom

Met de liefhebbende vrijgevigheid van een Heer, wiens rijkdom nooit vermindert, hoeveel Hij ook aan anderen uitdeelt, heeft God de mens gemaakt als een beeld van Zichzelf een wezen met verstand en vrije wil, met het vermogen om zichzelf te besturen; en dan met een overmaat als het ware van goddelijke edelmoedigheid, heeft Hij aan de mens een aandeel geschonken in het bestuur van de stoffelijke wereld. ‘Laat ons de mens maken als ons beeld, op ons gelijkend; hij heerse over de vissen der zee, de vogels in de lucht, de viervoetige dieren, en over heel de aarde met alles, wat er op kruipt. En God schiep de mens als Zijn beeld; als het beeld van God schiep Hij hem; man en vrouw schiep Hij hen.’ (Genesis 1, 26-27).

In de lange geschiedenis van de mens op aarde lezen wij het verhaal van zijn inspanningen om de aarde te bevolken en haar aan zich te onderwerpen. Bij het opkomen en ondergaan van keizer- en koninkrijken, bij het op en neer golven van beschavingen en culturen, en zelfs bij de lichte rimpelingen in de wijde zee van het leven, teweeggebracht door de individuele daden van individuele mensen, zien wij hoe de mens meester tracht te worden over zichzelf en over de wereld, die God hem geschonken heeft. En of de mens zijn werk in de wereld nu goed of armzalig doet, wij weten dat de wereld glorie brengt aan God; want God is de absolute Meester over Zijn wereld.

Maar wanneer wij de verbijsterende ingewikkeldheid van het werk van de mens en de veelvuldige motieven die hem tot de verschillende daden aanzetten zien, kunnen we niet nalaten de vraag te stellen, welke innerlijke drijfkracht de mens bij zijn werken beweegt. Werkt een arme precies voor een korst brood of voor een dak boven zijn hoofd? Zoekt de rijke alleen maar een grote reserve op te bouwen bij zijn rijkdom? Stelt de losbol slechts belang in plezier? Is macht het enige doel van de eerzuchtige? Als het mensdom werkelijk één is, als alle mensen werkelijk dezelfde natuur bezitten, wat is dan de sleutel tot al hun daden?

Onder de veelvuldige en zelfs tegenstrijdige verlangens van de mensen kunnen wij een verlangen zien, dat aan alle menselijke verlangens eenheid en betekenis, kracht en beslistheid geeft. Alle mensen zoeken hetgeen zij zoeken om één reden: zij menen dat het hun voldoening zal schenken, zij geloven dat het vervullen van hun verlangens hen gelukkig zal maken. Geluk is het doel van alle menselijke activiteit, juist in zover zij menselijk, dat wil zeggen vrij en welbewust is. Het kind dat met zijn neus tegen de etalage van een snoepwinkel gedrukt staat, zoekt niet precies die chocolade, maar geluk. De mijnwerker in de ingewanden van de aarde zoekt niet precies kolen, maar geluk.

Omdat de mens kan nadenken, kan hij altijd verder zien dan de daad van dit ogenblik: naar het geluk dat hij zoekt bij al zijn werk. Het doel van zijn daden is een lamp, die de weg voor zijn wil verlicht. Omdat het doel hem wenkt, gaat de mens zijn levensweg van de ene daad naar de andere, van de ene vrije keuze naar de andere. En het gemeenschappelijke doel, het laatste einde van alle menselijke daden is het geluk, het volmaakte goed, dat alle menselijke verlangens voldoet.

Het zoeken naar geluk is de gemeenschappelijke grond, waarop alle menselijke verlangens, alle menselijke idealen samentreffen. Het kind dat in de korte cirkel van een mallemolen rijdt, de straaljagerpiloot die sneller dan het geluid over de uitgestrekte aarde vliegt, de strandjutter die gretig zijn kleine schatten uitzoekt in het zand van het zeestrand en de grote bankier die ernstig de loop van het financiële rijk in kaart brengt, zij allen zoeken naar geluk.

Valse doeleinden

De tragedie van de mens bestaat niet hierin, dat hij geen geluk kan vinden, maar dat hij het op verkeerde plaatsen zoekt. Omdat de verlangens van de mens onbeperkt zijn, kan geen enkel particulier goed, hetzij buiten hemzelf, hetzij in hem, hem volledige voldoening schenken. Want de natuurlijke goederen van de aarde, zoals voedsel, kunnen slechts in zekere mate gebruikt worden, ook al blijft het verlangen naar meer nog bestaan. En een overvloed aan geld, de kunstmatige rijkdom van de wereld, brengt geen rust, maar een rusteloos streven naar nog meer. Ook eer, goede naam of menselijke glorie kan de mens niet het volledige geluk brengen, waarnaar hij verlangt. Want deze goederen liggen buiten de mens. Vervolgens kan ook macht, zelfs de absolute macht niet alle verlangens van de mens voldoen; want macht brengt niet die rust en kalmte, die een karaktertrek vormen van het geluk. Veeleer moeten we zeggen, dat macht geen einde, maar een begin is; want macht moet aan het werk gezet worden en vraagt bijgevolg naar verdere daden, naar verdere doeleinden, verdere doelstellingen. Bovendien: macht kan zowel voor het goede als voor het slechte gebruikt worden; terwijl geluk alleen betrekking heeft op het goede.

Zelfs niet de particuliere goederen van het lichaam of de ziel van de mens kunnen hem die volledige voldoening schenken, waarin het geluk bestaat. De goederen van het lichaam, gezondheid, kracht, schoonheid en genot zijn tere dingen; zij nemen toe en zij nemen af en bij de dood houden zij op te bestaan. Het lichaam zelf bestaat voor de ziel; het is haar werktuig voor de taak van de mens in deze lichamelijke wereld.

Wij moeten dus zeker zeggen, dat het geluk van de mens slechts te vinden is in het goed van zijn ziel. En in zekere zin is dit ook waar. Maar juist zoals een jager meer op zijn hoede moet zijn naarmate hij dichter zijn prooi nadert, zo moeten ook wij hoogst zorgvuldig verder gaan als wij dichter het einde van ons onderzoek naderen; de definitie van het waarachtige geluk. Het is duidelijk, dat geluk niet de ziel zelf is; als dit zo was, dan zouden de mensen van het begin af aan gelukkig zijn. Doch dit is in strijd met heel onze ervaring. Ook is het niet een of andere particuliere volmaaktheid van de ziel, zoals wetenschap, verstandigheid of deugd. Want nogmaals, dit zijn particuliere goederen, die altijd iets overlaten om verder te worden nagestreefd. Neen, het enige object dat alle menselijke verlangens volledig kan voldoen is het absoluut universele goed, dat buiten de mens, zelfs buiten heel de geschapen wereld ligt. Niets kan de wil van de mens volledig voldoen uitgezonderd het universele goed, dat volledige rust geeft aan zijn begeervermogen; en dit is niet te vinden in enig schepsel, maar alleen in God. Het geluk van de mens is dus te vinden in het bezit van God. Kortom, God is het laatste object, het laatste einde van alle verlangens van de mens; en het bezitten van God door de ziel is geluk.

Maar kan de mens, wiens vermogens alle beperkt zijn, God, het Oneindige Goed bereiken? Het is duidelijk, dat de mens God niet kan bereiken door een van de daden van zijn lichaam. Omdat God een zuivere geest is, kan de mens God niet in zich opnemen, zoals hij bij de voeding het voedsel in zich opneemt. Ook kan hij God niet zien met de ogen van zijn lichaam of Hem horen met zijn oren, noch Hem met zijn handen betasten. Als het verlangen van de mens hierin bestaat, dat hij die Absolute Geest bereikt, die God is, dan moet hij dat minstens doen door zijn eigen geestelijke vermogens van verstand en wil. Alleen het schouwen van God (de visio beata) kan dus ten volle alle verlangens van de mens bevredigen.

Het ware doel: het aanschouwen van God

Slechts het verstandelijk zien van God, Die alle Waarheid is, kan een einde maken aan het speuren van het verstand om de Oorzaak van alle waarheid te begrijpen. Slechts het verstandelijk zien van God, Die alle Goed is, kan rust en een nooit eindigend genot brengen aan het streven van de menselijke wil naar het universele goed, dat niets te verlangen overlaat.

Is deze visie van God voor de mens werkelijk mogelijk? Kan de mens het Wezen van God beschouwen, zoals Het is in Zichzelf? Het nietige, beperkte verstand van de mens is in zichzelf voor deze taak niet berekend. De kleine beker van de menselijke geest kan de oceaan van zijn en goedheid en waarheid, die het Wezen van God is, niet bevatten. Uit zichzelf dus durft de mens niet te beweren, dat hij God kan zien. Maar God heeft ons gezegd, dat Hij het ons mogelijk zal maken Hem te zien. ‘Geliefden, thans reeds zijn wij kinderen Gods; maar nog is het niet openbaar geworden, wat we zullen zijn. Toch weten we dat, wanneer de openbaring gekomen is, wij aan Hem gelijk zullen zijn; want we zullen Hem zien, zoals Hij is’ (I Jo. 3, 2), Door de gave van God, beloofd door God Zelf, Die niet kan bedriegen noch bedrogen worden. kunnen wij hopen op hetgeen onmogelijk schijnt, het zien van God.

Geluk en het verstand

God zien zoals Hij in Zichzelf is, dat is het wezen van volmaakt geluk. Maar dit is een daad van de geest, van het verstand. En de mensen zijn, zelfs na de dood, wanneer de ziel van het lichaam gescheiden is, niet alleen maar verstand. Het ligt in onze natuur te vragen wat er gebeurt met onze wil, die God zoekt in liefde; met ons lichaam, dat bij het zoeken naar God het instrument is van onze ziel; met onze vriendschap met andere mensen, die ons geholpen hebben om God te bereiken.

Geluk en de wil

Wat onze wil betreft ligt het antwoord voor de hand. Door het verstandelijke zien van God zijn wij in het bezit van het Soevereine Goed en onze wil vindt noodzakelijkerwijze zijn genoegen in de aanwezigheid van God.

Geluk en het lichaam

Wat ons lichaam betreft blijft het waar, dat het wezen van volmaakt geluk ligt in het aanschouwen van God door de ziel. Bij het zien van God is de ziel volkomen in rust. Maar omdat het voor de ziel natuurlijk is te verlangen naar het genieten van God op zulk een wijze, dat het lichaam in dit genot deelt, heeft God ons de verrijzenis van het lichaam bij het laatste oordeel beloofd. Dan zal onze ziel weer met het lichaam verenigd worden en wel zo dat de volheid van het geluk in onze ziel ons lichaam geestelijk zal vervolmaken.

Ook is het duidelijk dat, wanneer deze gezegende vereniging van ziel en lichaam tot stand gebracht is, wij niet langer behoefte hebben aan de stoffelijke dingen van deze wereld, zoals voedsel en rijkdom, die voor het onvolmaakte geluk van het tegenwoordige leven noodzakelijk zijn. De uitwendige goederen van het tegenwoordige sterfelijke leven zijn nodig om het dierlijke leven van ons lichaam in stand te houden. Maar onze verrezen lichamen zullen vergeestelijkt zijn, onsterfelijk gemaakt door de kracht van onze gezaligde ziel.

Geluk en vriendschap

Wat de omgang met vrienden aangaat, nogmaals, dit is voor volmaakt geluk niet noodzakelijk. God alleen is dat Soevereine Goed, dat alle verlangens tot rust brengt. Maar de omgang met vrienden zal aan het geluk nog enige bekoorlijkheid toevoegen. En als er vrienden zijn, die eveneens de aanschouwing van God genieten, dan zal onze eigen liefde tot God ons ertoe brengen hen in God te beminnen. Daarom zal het volmaakte geluk met het beminnen van vrienden samengaan. Hoe moet dit volmaakte geluk bereikt worden? Omdat het zien van God, het wezen van volmaakt geluk, boven het natuurlijk vermogen van elk schepsel uitgaat, volgt daaruit, dat het slechts door de gave van God bereikt kan worden. Dit is zonder twijfel bovennatuurlijk, en een mysterie dat we nederig, in vertrouwen op het woord van God moeten aanvaarden.

Geluk en vrijheid

Maar het is niet in strijd met de eigen onafhankelijkheid van de menselijke persoonlijkheid. Strikt genomen zou een almachtige God ons hebben kunnen scheppen niet alleen met een aanleg om ons geluk te vinden in het zien van Hemzelf, maar zelfs met het feitelijke genot van zulk een aanschouwing. Dan zouden wij het volmaakte geluk genieten zonder er ooit om gevraagd te hebben, zonder ooit de vrijheid te hebben gehad om het te aanvaarden of af te wijzen. Maar God heeft de waardigheid van elk menselijk wezen te hoog gerespecteerd, om op die wijze te handelen... God heeft ieder van ons geschapen met een vrije wil, zodat wij onszelf tot Hem mogen keren om Hem de gave van volmaakt geluk te vragen. God heeft ons de vrijheid geschonken, zodat wij Hem kunnen zoeken en vinden door onze eigen vrije daden. Ofschoon het volmaakte geluk een gave van God is, zullen toch degenen, die het bereiken, dit doen door zelf gebruik te maken van hun eigen vrije wil. Een onderdeel van de bekoorlijkheid van het uiteindelijke geluk van de mens is het feit, dat hij het zelf gekozen heeft.

Ook toont de ervaring ons aan, dat dit volmaakte geluk niet kan gevonden worden in deze wereld. Niemand ziet in dit leven God van aangezicht tot aangezicht. Bovendien, volmaakt geluk laat niets te wensen over. Maar echt geluk moet blijvend zijn; anders zou de mens kunnen verlangen, dat het dit zou zijn. Omdat het tegenwoordige leven eindigt in de dood, is geen enkel tegenwoordig geluk blijvend en daarom kan het ook geen volmaakt geluk zijn.

Volmaakt geluk kan slechts bereikt worden in het volgende leven, enkel in de eeuwigheid. Zoals het leven in het zaad van een appel geen boom, geen bloesem en geen vrucht kan voortbrengen, tenzij het zaad sterft in de aarde, zo zal ook de vrije wil van de mens, zelfs met de genade van God, de vrucht van volmaakt geluk niet voortbrengen, voordat de mens sterft en opgroeit in de eeuwigheid.

Hoe dwaas zijn die mensen, die verdrietig schreeuwen om volmaakt geluk in dit leven. Zij zijn als een oververmoeid kind, dat huilt en met de voeten stampt en zijn vuistjes balt naar zijn vader, omdat het niet zo lang mag opblijven als zijn ouders. Als het kind opgroeit en sterker wordt, zal zijn kinderlijke zwakheid plaatsmaken voor de kracht van de rijpheid. Zo is het ook met het leven van de mensen in God. In de tegenwoordige wereld zijn wij als kinderen, die moeten bevredigd worden met de taak en het genot, dat aan kinderen eigen is. Als wij leven in overeenstemming met de vermogens en de gedragsregels die God, onze hemelse Vader, ons schenkt, zullen wij eens opgroeien tot de eeuwigdurende dag van blijvend geluk.

Nu Christus is omhooggeheven, beminde broeders, door het kruis, behoort ons geestesoog niet bij het uiterlijk stil te staan, waarnaar de goddelozen staarden, tot wie gezegd wad: “Uw leven zult ge zien hangen voor uw ogen, dag en nacht, en ge zult bevreesd zijn en uw leven niet zeker.” Zij waren niet in staat in de gekruisigde Heer iets anders te zien dan hun eigen wandaad; daarom waren ze bevreesd, niet met de vrees waardoor het ware geloof wordt gerechtvaardigd, maar de vrees waardoor het geweten wordt gefolterd. Ons verstand echter, dat verlicht wordt door de Geest der Waarheid, neme rein en vrij de glorie waar van het Kruis, die uitstraalt over hemel en aarde. Zijn innerlijke blik ziet wat de Heer bedoeld heeft, toen Hij over zijn naderend einde sprak: “Nu heeft er een oordeel over deze wereld plaats, nu zal de vorst van deze wereld worden buitengeworpen; en wanneer Ik van de aarde zal zijn omhooggeheven, zal Ik allen tot Mij trekken.”

O wonderbare macht van het Kruis! O onuitsprekelijke heerlijkheid van een sterven, waarin ook de rechtspraak van de Heer, de veroordeling van de wereld en de macht van de Gekruisigde tot uitdrukking komen! Want U hebt alles tot u getrokken, Heer; en, toen gij uw armen heel de dag hield uitgestrekt tegen een ongelovig en u tegensprekend volk, heeft heel de wereld ingezien dat zij uw Majesteit moest erkennen. U hebt alles tot u getrokken, Heer, toen als protest tegen de misdaad van uw landgenoten alle elementen zich hebben geuit: toen de hemellichten verduisterden, de dag verkeerde in nacht, en ook de aarde met ongewone schokken beefde, en toen geheel de schepping weigerde de goddelozen nog te dienen. U hebt alles tot u getrokken, Heer, omdat door het scheuren van de tempelvoorhang het Heilige der heiligen voor de onwaardige hogepriesters verloren ging, en daardoor het beeld is overgegaan in de werkelijkheid, de voorspelling in de actualiteit, de Wet in het Evangelie.

Over de gelijkmoedigheid

Er was niets wat onze heilige dringender aanbeval dan de heilige gelijkmoedigheid. Hij placht te zeggen dat, omdat onze leven een tocht per schip is naar de haven van het heil, wij ook zelf als een ervaren stuurman temidden van het op en afgaan van de golven het stuurwiel stevig in de hand zouden moeten houden.

Verder zouden we het voorbeeld van de genoemde stuurman moeten navolgen, die, om zijn schip zeker te sturen, onophoudelijk de ogen gevestigd houdt op de pool. Wat is echter deze pool anders dan de allerheiligste wil van God, die wij voortdurend in het oog moeten houden, om ons ernaar te richten? – Want het wankelen van de geest ontstaat alleen doordat wij de schepsels niet bekijken in betrekking tot God en dus telkens onze stemmingen en neigingen veranderen volgens de verscheidenheid van de toevalligheden.

Zien we echter heel de verscheidenheid van de menselijke dingen in het licht van de zichzelf altijd gelijkblijvende wil van God, die welvaart en wederwaardigheden, gezondheid en ziekte, rijkdom en armoede, leven en dood naar zijn welbehagen verdeeld, en bedenken we daarbij, dat al die dingen ons redenen bieden om God te verheerlijken, dan gaan we binnen in die heerlijke christelijke gelijkmoedigheid, die onze geest alles met gelijke bereidwilligheid laat aannemen.

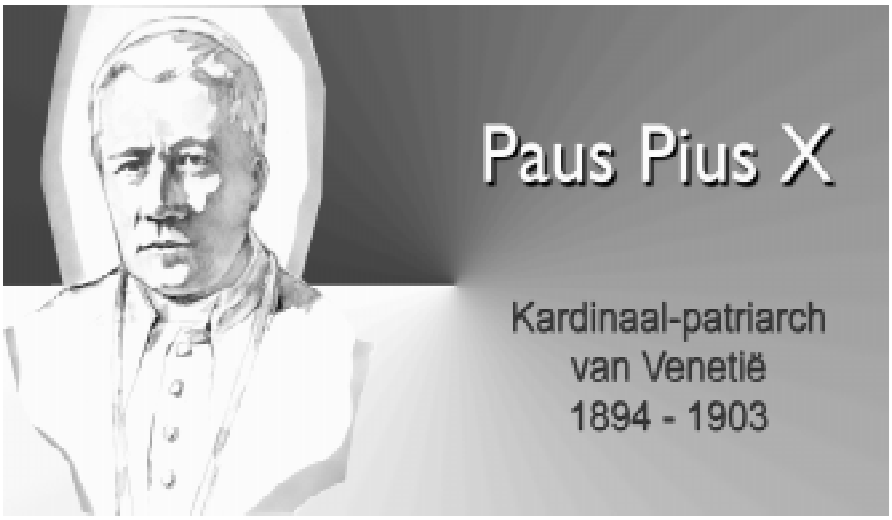

Een ontroerende ontmoeting

Paus Leo XIII kende monseigneur Giuseppe Sarto en wilde aan de ijverige bisschop op bijzondere wijze zijn hoogachting betuigen. Daarom verhief hij hem in het Geheim Consistorie van 12 juni 1893 tot de hoge waardigheid van kardinaal. In het Openbaar Consistorie daaropvolgend benoemde hij hem tot patriarch van Venetië. Hij deed het aldus om aan iedereen duidelijk te maken dat het kardinaalspurper aan monseigneur Sarto niet zozeer om de belangrijkheid van het aartsbisdom Venetië verleend was als wel om zijn uitstekende persoonlijke verdiensten.

Om bij deze gelegenheid naar Rome te kunnen reizen had de bisschop van Mantua eerst een lening moeten sluiten: hij kon uit zijn persoonlijk bezit onmogelijk het reisbiljet betalen en nog veel minder de hoge onkosten van een kardinaalsuitrusting bestrijden.

Een golf van onbeschrijfelijke geestdrift, liefde en verering stroomde bij het bekend worden van deze eervolle uitverkiezing door de steden Treviso, Mantua, Venetië, en ook door Salzano, Tombolo en Castelfranco.

Nergens echter was de vreugde zo groot en spontaan als in het kleine mystieke Nazareth van Giuseppe Sarto, in het dorpje Riëse.

In het nederige oude huisje waarin de nieuwe prins van de Kerk als kind geleefd had, wachtte hem zijn door ouderdom verzwakte moeder.

Zij herkende hem aan zijn stap, hoorde zijn stem, zag hem van nabij en hield hem vast in haar bevende armen met een eerbiedige liefde: Wat had God op heerlijke wijze al haar bekommeringen, angsten en ontberingen gezegend en tot een roemvol einde gebracht!

Margherita Sanson – de nobele vrouw die zich bij de snelle opgang van haar Giuseppe steeds op de achtergrond gehouden had – schreide tranen van aandoening en vreugde. Zij haalde haar grote zoon, bekleed met het Romeinse purper, naar zich toe, drukte op zijn breed voorhoofd een moederlijke kus en vroeg met zwakke stem:

- Zegen, Giuseppe, uw oude moeder!

- Dat God u zegene, moeder! – antwoordde hij met bewogen stem, wel voorziende dat deze ontmoeting met zijn moeder de laatste zou zijn hier op aarde. Margherita Sanson stierf, meer dan 80 jaren oud, op 2 februari 1894.

- En hij ging terug naar de stad van de heilige van Gonzaga om daar geduldig af te wachten tot het koninklijk Exequatur zou zijn verkregen en het hem geoorloofd zou zijn zich te spoeden naar de lagune van Venetië.

In de stad van de dogen

In de namiddag van 24 november 1894 doorkliefde kardinaal Sarto op een prachtig uitgedoste boeier van de Koninklijke Marine de blauwe wateren van het Canale Grande.

Feestelijk en blij als een roemvol heldendicht klonk uit de vele torens van de stad de zang van honderden klokken. Van de beide oevers en de vele bruggen af, van de met bloemen en planten versierde terrassen en uit de met damasten tapijten verluchte vensters van de gotische paleizen wuifden, zwaaiden met zakdoeken en juichten duizenden de kardinaal toe, die op het achterdek stond toe te kijken, gekleed in het vlammende kardinaalspurper. Glimlachend groette hij terug en zegende met breed en majestueus gebaar. Toen zij voorbij het gemeentehuis voeren, richtten echter alle blikken zich verwonderd naar boven: geen enkel tapijt hing uit, geen gobelin of damast … zelfs geen vlag!

In het gebouw van de Antiklerikale Bond waren de blinden gesloten; het lag er koud, stil en doods. Opeens klonk er gefluit!… De patriarch richtte zijn goedige ogen ten hemel en maakte met zijn hand een groot kruisteken ter zegening. De oude Leeuw van Sint Markus brulde! Want het christelijk eergevoel en de bekende wellevendheid van de Venetianen waren erdoor beledigd. Een orkaan

Hoofddeksels van kardinaal Sarto: kardinaalshoed, bonnet en zwarte muts

van verontwaardiging stak op, een protest in naam van het christelijk geweten en van het volk, dat groot ging op zijn verleden, op zijn zeden en geloof.

Het waren toen nog de droevige dagen waarin sektarische drijvers de macht in Italië in handen hadden en overal, ook in Venetië, de strijd voerden tegen Kerk en paus.

De volgende morgen celebreerde de patriarch in de gouden basiliek een plechtige pontificale Hoogmis en hield een pakkende toespraak, waarin hij zijn werkprogram ontwikkelde en die de ontelbare menigte van Venetianen ten diepste ontroerde. Zij begrepen terstond, dat deze welsprekende redenaar geen diplomaat was in de strenge zin van het woord, maar een zielenherder met een groot verstand en een nog groter hart, een echte bisschop zoals er geweest waren in de eerste tijd van het christendom. Hij zei o.a.:

"Uw nieuwe patriarch is een man van oprechte bedoelingen, die op de weg, die naar het gewenste doel leidt niet halverwege blijft staan; die de onbesmette standaard van Christus' Plaatsbekleder hoog wil houden, en niets anders beoogt dan de waarheid te verkondigen en te verdedigen en enig goed te kunnen doen. Mocht ik op een dag in dit hier plechtig uiteengezette levensprogram tekort schieten, dan hoop ik van harte dat God mij eerder sterven laat."

In nederige eenvoud

Te Venetië zette kardinaal Sarto zijn leven van Mantua voort: eenvoudig en bescheiden, maar rijk aan naastenliefde en vruchtbaar voor het heil der zielen.

Uit het patriarchale paleis werd iedere vorm van weelde verbannen. Dienaren of knechten wilde hij niet in dienst hebben. Voor de gewone loop van het huishouden waren zijn zusters hem genoeg. In alle eenvoud, met de zwarte sjaal van de Venetiaanse volksvrouw om het hoofd geslagen, gingen zij iedere morgen op de markt de noodzakelijke inkopen doen. Wanneer zijn zusters uitgegaan waren, moest de kardinaal soms zelf naar beneden gaan om de deur te openen. Als dan een bezoeker aarzelend om de patriarch vroeg, antwoordde de kardinaal met zijn goedige glimlach: "Dat ben ik. Kijk me maar eens goed aan. Wat dunkt u er van!"

Onder het schitterende kardinaalsrood bleef bij hem steeds het nederige hart van de eenvoudige jongen uit Riëse kloppen.

Altijd en overal was hij eenvoudig en bescheiden in zijn optreden, heel gewoon en natuurlijk, en zonder ook maar een zweem van een gewilde houding: hetzij hij onder de stralende mozaïeken van San Marco plechtig pontificeerde of bij burgerlijke feesten officieel als patriarch van Venetië assisteerde; hetzij hij met leden van de koninklijke familie van Italië converseerde, of zelf in adellijke

Kardinaal Sarto, patriarch van Venetië

paleizen met koninklijke eer ontvangen werd. Hij was steeds dezelfde en noemde zich gaarne: "De arme kardinaal uit de boerenstand."

Armenzorg

Arm geboren, wilde hij heel zijn leven arm blijven. Hij dacht er niet aan, enig geld voor de oude dag op te sparen, of zijn familieleden te verrijken, door hun een hogere positie te verschaffen.

"Meer dan eens - vertelt monseigneur Francesco Petich - zagen de bewoners van de volkswijken Castello en Cannareggio hem ongemerkt bij hun oevers aanleggen om een arme zieke te bezoeken of aan een kind het H. Vormsel toe te dienen of om een familie te troosten en een onverwachte ondersteuning te verlenen. Hij geleek een levend en sprekend commentaar van het opschrift, dat het rijke Venetië indertijd in de apsis van de Sint-Clemenskapel in San Marco liet aanbrengen: "Houd de gerechtigheid hoog en geef aan ieder het zijne. Dat armen, weduwen en wezen u als hun beschermer kunnen beschouwen. Wees goedertieren jegens allen en laat u niet verleiden door het goud."

Op eigen kosten onderhield hij tien arme studenten in het seminarie van Venetië, en zag er soms niet tegen op om, als hij niet met geld een arme kon helpen, zijn dierbaarste en heiligste herinneringen weg te geven, zoals in vroegere tijden bisschoppen ook wel eens het heilig vaatwerk verkocht hebben om de christenen in hun ellende te hulp te komen.

Het merkwaardige maar ware woord, waarmee de Franciscaan Lodewijk van Casoria heel Italië eens in verbazing bracht, stond altijd voor zijn geest: "Wilt ge, dat de arme weer Christus liefheeft, geef hem dan eerst het dagelijks brood dat Jezus Christus van de hemelse Vader afsmeekte."

Geen wonder dat hij in Venetië de bijnaam kreeg van "Apostel van de armen".

Catechismus en prediking

Van alle zijden werd een beroep op de kardinaal gedaan: van de kant van de geestelijken, van de hoge aristocratie en van de middenstand, van de jeugd, van

de arbeiders en zelfs van de Oosterlingen, die in de nabijheid van de Dogenstad woonden aan de Adriatische Zee.

Zo zag hij zich van alle kanten door veel en moeilijk werk omringd; hij moest tweedracht beslechten, gemoederen bedaren, overdreven ijver temperen, mensen met goede bedoelingen maar van verschillend inzicht en dan nog het goede Venetiaanse volk tot een ordelijk leven van geloof en deugd opwekken. Geen beter middel wist hij daarvoor aan te wenden dan te zorgen voor een goed catechismusonderricht en voor de voortdurende prediking van Gods woord.

Hij legde aan alle priesters de plicht op om, niet in hoogdravende en onbegrijpelijke taal, maar met de eenvoudige woorden van het Evangelie zelf, dit Evangelie uit te leggen, iedere zondag de geloofs- en zedenleer te verkondigen en dikwijls Geestelijke Oefeningen te houden en door vrome reguliere priesters te laten preken.

Een waakzaam herder

Zonder uiterlijk vertoon of grote plechtigheid hield hij in 1895 een bisschoppelijke visitatie in zijn bisdom.

Kardinaal Sarto bij de aanlegsteiger van de gondels

Hij trok van parochie naar parochie, van de basiliek van San Marco naar de Byzantijnse basiliek in Torcello, van de prachtige stadskerken naar de eenvoudige visserskapellen, die verloren liggen aan de uiterste rand van de Lagune.

Hij bemoedigde, sterkte en vertroostte overal, en leed liefdevol mee als een heilige. Maar hij hervormde ook wanneer hij meende dat het welzijn van de zielen dit vorderde, en deed het dan met sterke hand als iemand die gewoon is te bevelen.

Nog gewichtiger hervormingen werden ingevoerd op de Diocesane Synode van 1897, die om de belangrijkheid van de behandelde onderwerpen en de juistheid van de genomen beslissingen, aan de veranderde tijdsomstandigheden geheel aangepast, als een meesterwerk wordt aangezien van pastorale wijsheid en een klaar bewijs van de grote bestuursgaven van kardinaal Sarto.

Hij wijdde zijn bijzondere aandacht aan de bloei van het seminarie. Dikwijls hoorde men hem zeggen: “De opleiding van mijn geestelijken is mijn onophoudelijke zorg; voor hen klopt mijn hart het sterkst.” Voor hen riep hij ook naar Venetië maestro Lorenzo Perosi, opdat deze de studenten theoretisch en praktisch opleiden zou in de gewijde kerkmuziek.

Voor zijn priesters in de zielzorg toonde hij de allergrootste belangstelling, dienstvaardigheid en erbarming; en hij gaf hun ook een vaste leiding.

Twee dingen kon hij onmogelijk in de priester verdragen: gemakzucht en ongehoorzaamheid.

Het volk begon zijn bisschop steeds meer lief te hebben. Vooral de geestelijken, die hem met liefde en geestdrift lijdzaam volgden, eigenlijk niet wetend, hoe zij met hun werk slechts een klein gedeelte uitmaakten van het grootse werkprogram dat hij zich tot levensdoel had gesteld: Alles hernieuwen in Christus.

Aankondigingen

zaterdag	20 september:	Recollectiedag
maandag t/m zaterdag	22 t/m 27 september	Retraite voor dames (Geestelijke Oefeningen)
zaterdag	4 oktober	Bedevaart naar Scherpenheuvel

De familiedag die gepland was op zondag 14 september is verplaatst naar zondag 5 oktober

tridentijnse HH. Missen

Nederland

Gerwen: St. Clemenskerk
Priorij St. Clemens, Heuvel 23,
5674 RR Nuenen
Tel: 040/283 45 05
Fax: 040/284 71 17
zondag 11.30 uur gezongen H. Mis
ma./don. 18.30 uur;
din./woen./vrij. 7.15 uur; zat. 11.00 uur

Den Haag
Kapel O.L.V. van de Rozenkrans
Calandkade, tegenover nr.160, (kerkboot)
2521 AA Den Haag. Tel: 070/389 65 60
zondag 10.30 uur Gezongen H. Mis.
vrij. 19.00 uur; zat. 11.00 uur

Nijmegen
voor inlichtingen kunt u bellen in de priorij in Gerwen
Tel: 040/283 45 05 of
Tel: 024/323 01 90

Voor HH. Missen op feest- en weekdagen, catechismus, geloofsuur, ziekencommunies en retraites:
contact opnemen met de priorij
St. Clemens, Gerwen.

België en Luxemburg

Brussel
Christus Koning Priorij
Eendrachtstraat 37, 1050 Brussel
Tel. 02/550 00 20; Fax 02/550 00 29
Door de week:
7.15 uur H. Mis

St. Jozefkerk
Frère - Orban Square, 1040 Brussel
Tel. 02/2303022.
Zon- en feestdagen: 8.00 en 10.00 uur H. Mis. Door de week: 18.00 uur.

Antwerpen
Priorij van het Allerheiligste Sacrament
Hemelstraat 21, 2018 Antwerpen
Tel. 03 /229 01 80; Fax 03/229 01 89
Zon- en feestdagen:
7.30uur en 10.00 uur Hoogmis, 17.00 uur Sacramentslof.
Door de week:
18.30 uur H. Mis; aanbidding van 17.00 tot 18.30 uur.

Gent
Sint-Amanduskapel, Kortrijksesteenweg 139, 9000 Gent; Tel. 03 / 229 01 80
Zon- en feestdagen 10.00 uur Hoogmis.

Namen
Saint-Aubain Kapel, Rue Delvaux 10, 5000 Namur; Tel. 02 / 550 00 22
Zon- en feestdagen:
10.30 uur Gezongen H. Mis.
Door de week: woensdag en vrijdag 19.00 uur H. Mis (buiten de schoolvacanties).

Quiévrain
Carmel du Sacré Coeur, 16, rue des Wagnons, 7380 Quiévrain Tel. 065 / 45 79 22
Aalmoezenier: Tel. 065 / 45 81 65, Huisnr. 20
Zondag 10.15 uur H. Mis.
Door de week 8.00 uur H. Mis.

Malmédy
O.L.Vrouwekapel, Remonval 45, 4950 Waimes; Tel. 080 / 67 86 77
1de zondag v.d. maand.

Colofon

Uitgever:
Priesterbroederschap St. Pius X

Redactie:
Pater J. Wegner
(verantwoordelijke uitgever)
M.L. Bastiaanse
Priorij St. Clemens
Heuvel 23, 5674 RR Nuenen.
e-mail: info@stpiusx.nl

Bankrekeningen:
giro nr. 39 90 790
bank nr. 68 67 70 595
België: PCR 000 - 0022356 - 46
t.n.v. Stichting St. Jozef,
Heuvel 23, 5674 RR Nuenen.

Giften ter ondersteuning
Het Informatieblad wordt U op aanvraag ***gratis*** toegezonden. Uw giften ter ondersteuning van ons werk zijn zeer welkom: ze vormen de enige financiële steun voor het apostolaat van de Priesterbroederschap St. Pius X.
Gebruik daarvoor a.u.b. de hierbij ingesloten acceptgirokaart of overschrijvingsformulier.

Voor België:
E.H. R. de Merode
Priorij van het Allerheiligste Sacrament
KB 406-2060911-59
PCR 000-1664609-89
Priesterbroederschap H. Pius X,
Hemelstraat 21, 2018 Antwerpen

U vindt ons ook op internet:
www.stpiusx.nl

Informatieblad

Bestellijst boeken, cassettebandjes en CD's.

Voor uw bestelling kunt u gebruik maken van onderstaande lijst, deze uitknippen en opzenden naar : Stichting St. Jozef, Heuvel 23, 5674 RR Nuenen.

Boeken

- ❒ Over de Kerk door A.C. Emmerick ¤ 4,53
- ❒ De H. Mis, een miskende schat door H. Leonardus van Porto Mauritio ¤ 1,80
- ❒ De zelfvernietiging van de katholieke Kerk door Fr. Jaak Vermeiren ¤ 2,49
- ❒ De Heilige van Paray Margaretha-Maria Alacoque ¤ 1,40
- ❒ Sint Jan van het Kruis aan het woord keuze uit zijn geschriften ¤ 6,80
- ❒ De Martelaren van Gorcum door C.J. van Blijswijk ¤ 10,35
- ❒ De kunst van vallen en opstaan ¤ 6,58
- ❒ De droefheid van Christus tot aan zijn gevangenneming ¤ 6,50
- ❒ Belijdenissen, H. Augustinus ¤ 10,00
- ❒ Edward Poppe, bloemlezing ¤ 15,95

Naam:.....

Adres:.....

Postcode en plaats:.....

Boeken en Cassettes

Nederlandse Catechismus

conferenties
gegeven door
pater R. Schmit

Prijs per bandje:
€ 3,50

deel I : nr. 1 t/m 18 De Twaalf Artikelen van het Geloof *Serie van 18 stuks :* **€ 45,-**

deel II : nr. 19 t/m 30 De Tien Geboden
Serie van 12 stuks: **€ 30,-**

deel III : nr. 31 t/m 40 De christelijke volmaaktheid
Serie van 10 stuks: **€ 25,-**

De heilige van Paray Margaretha-Maria Alacoque

door Jean Ladame

In de tweede helft van de 17de eeuw wordt een 26-jarige kloosterzuster de vertrouwelinge van Jezus en krijgt van Hem de taak de mensen opnieuw te zeggen hoezeer Hij hen liefheeft en hoe Hij verlangt naar hun wederliefde. Van dit laatste kunnen ze blijk geven door de devotie tot zijn heilig Hart.

¤ 1,40

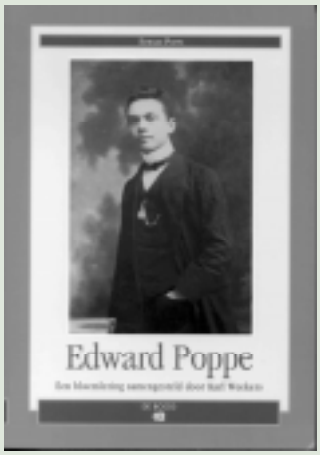

Edward Poppe

een bloemlezing samengesteld door Karl Weekers

Dit boek geeft een ruim overzicht van de vele teksten die deze heilige priester uit het Waasland ons heeft nagelaten. Edward Poppe komt aan het woord als de begenadigde godsdiesntpedagoog, geestelijk begeleider en sociaal voelende vlaamsgezinde priester die hij was. Het is zijn antwoord op de crisis.

€ 15,95

Sint-Jan van het Kruis aan het woord

een keuze uit zijn geschriften

door Guido Stinissen

Wellicht voor velen een eerste stap naar een diepere kennismaking. Anderen vinden in deze bloemlezing heel wat van hun geliefde teksten terug. Ze helpen hen bij hun persoonlijk gebed.

¤ 8,25

I.S.S.N.: 0924-6762